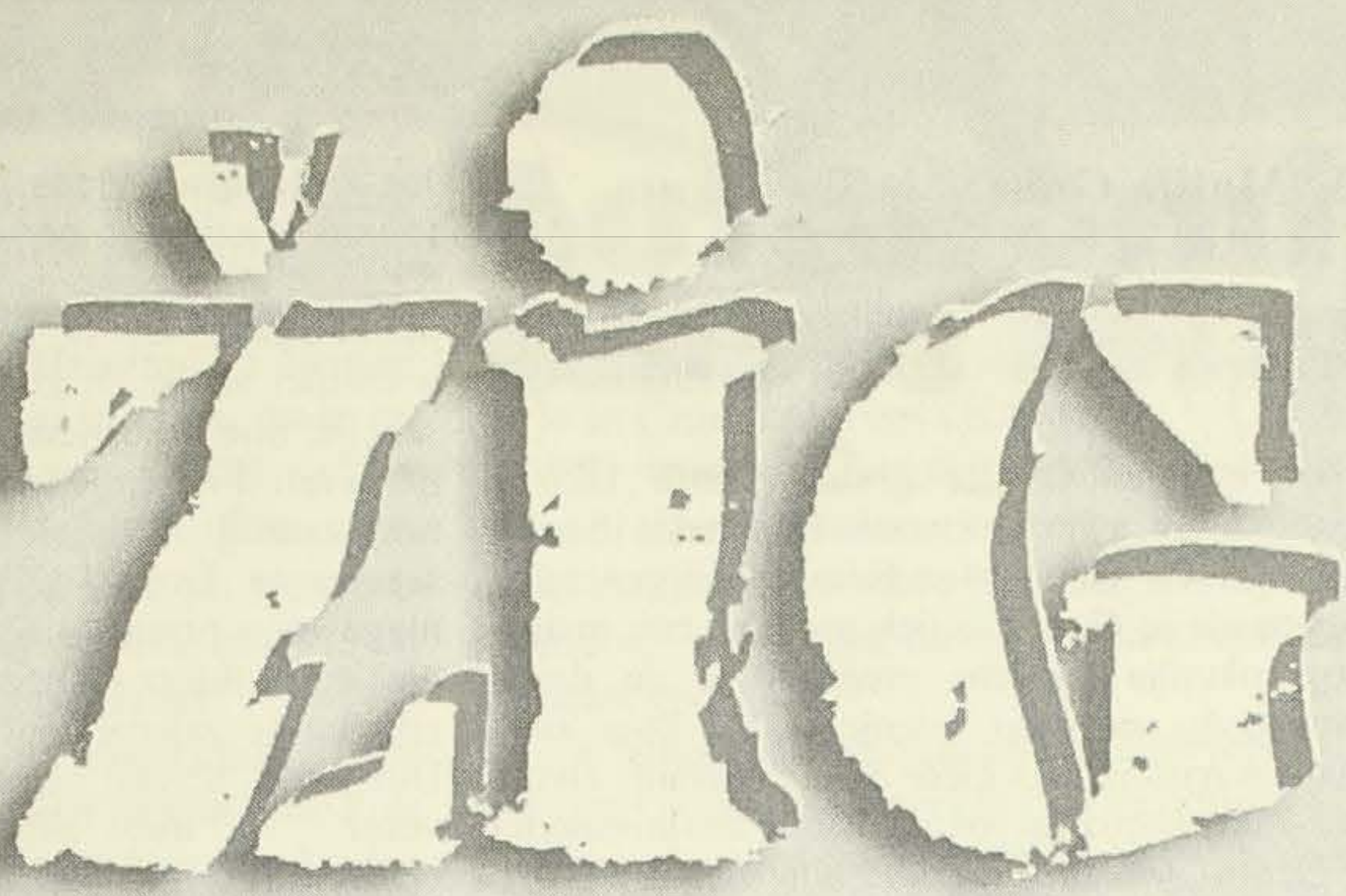
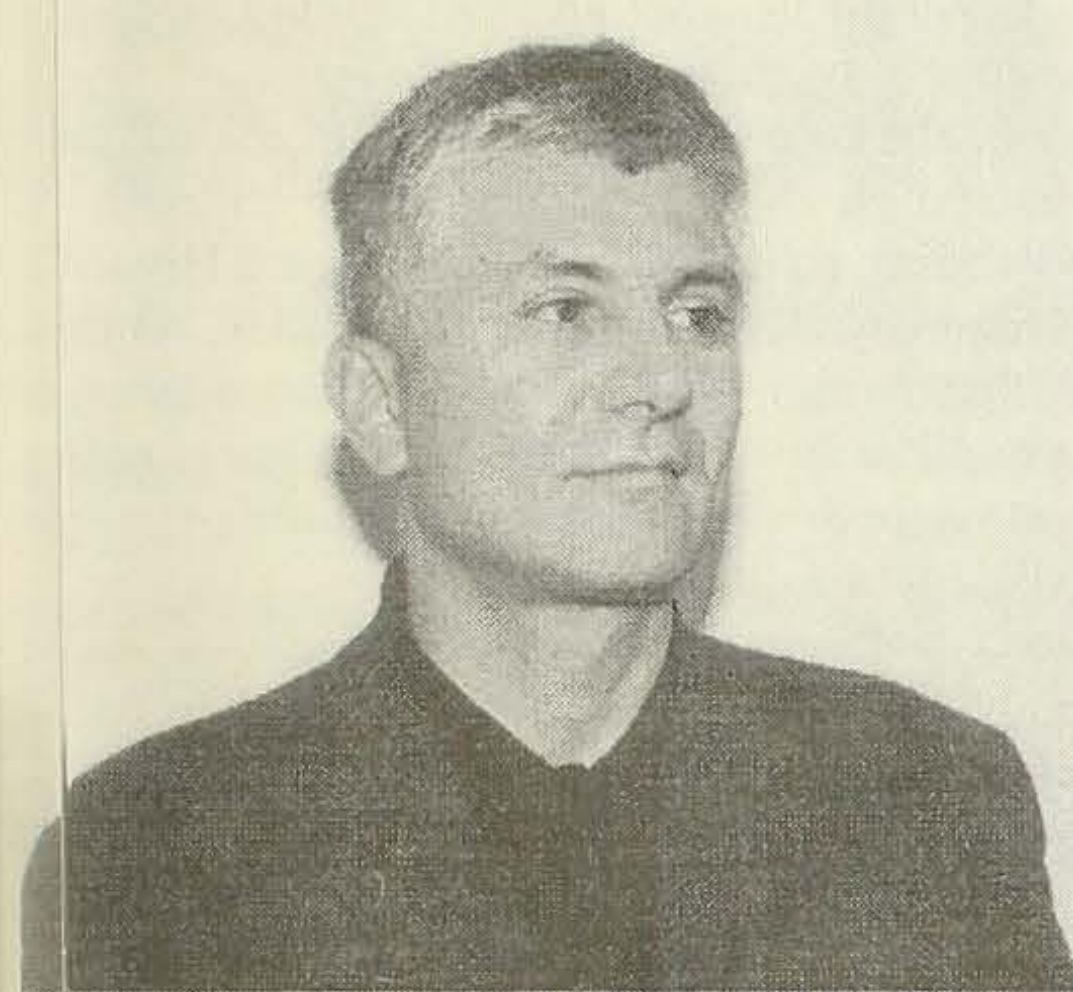

**SUBOTIČKI
DVOTJEDNIK**

Godina VII. * broj 111 * 24. ožujka 2001. * cijena 10 dinara

**Prigodom jednodnevne
ekskurzije u Vojvodinu
predsjednik Vlade Srbije
obišao i Suboticu**

Stezanje (v)remena

Izborna skupština HKC-a "Bunjevačko kolo"

Stari predsjednik, novi Upravni odbor

Nakon više od četiri mjeseca odlaganja 10. je ožujka konačno održana redovita izborna skupština Hrvatskog kulturnog centra "Bunjevačko kolo". Glosima 116 (od 126 prisutnih) članova Bla Ivković kao jedini kandidat ponovno je izabran za predsjednika Centra, dok se je za 12 mjesta u Upravnom odboru bilo priloženo čak 29 kandidata. Skupština, kojoj je na početku nazočilo 145 članova, je također usvojila novi Statut Centra u kom je

jedna od najvažnijih odredaba ona po kojoj se ukida dosadašnja funkcija direktora. Tijekom više od pet sati rada skupštine usvojeni su izvješće za proteklo razdoblje, plan rada i izvješće Nadzornog odbora, a u, na momente veoma burnoj raspravi, ponovno je najviše riječi bilo o problemima Folklornog odjela "Bunjevačkog kola". Novi sastav Upravnog odbora donosimo na strani 6. i 7.

Olav Aukrust Blaženstvo

Kad oči rone u plašljive oči,
A nikad neće stić duboko
I dok se nebom svjetlo toči,
A njihova ljubav vječno mora
Letjet visoko.
Dok im se radosno duše stigle
Tako da isto misle,
Dok toči se zvezdano svjetlo nebesko
Kakvo blaženstvo bit muško i žensko.

U ovom broju:

Opstanak unatoč svemu
(Tomislav Žigmanov)

**Pismo iz Novog Sada:
Autonomija ili ništa**
(Mihal Ramač)

**Anatemiziranje darwinizma:
I Bog DSS stvori**
(Mihók Rudolf)

**Mane naših "ljubimaca"
Sviranje jugu**
(Zlatko Romić)

**Marginaliae Zabatkinases
Anatomija subotičkih političkih
skandala**
(Đorđe Dragojlović)

Interview: Branko Horvat

Švabice brišu tabue
(Vesna Weiss)

KUT

O AIDS-u u Tavankutu

S najbolje odgojenim manirima dugo vremena upražnjavanog tzv. oslobodilačkog novinarstva nesretna TV ekipica lokalne ni po čemu SUPER TV (!?) osvanula je nedavno i u Tavankutu, ali ne radi grahijade, s koje su do jučer tradicionalno izvješćivali, već da bi se poluosvetnički zanimali za širenje i postojanje SIDE u selu. Nigdje viđena arogantnost spram zatečenih seljana, apriorna osuđivačka nastrojenost nevinog medicinskog osoblja, uz nepostojanje elementarnog uljudenog nastupa glede zbunjene prodavačice, od strane mladahnih "novih" snaga, sve s unitedgames radikalom Vladimirom Antićem s nesuradnicima, sačinila je antologijsko sramni neprilog, a pod uredničkom palicom Boška Krstića. I što su takvi neviđeno bahato osvajački novoga saznali? Ništa! Osim da Tavankučani, kao i drugi, imaju, osobito stariji, SI(je)DE vlasi na glavi.

Tomislav Žigmanov

Opstanak-unatoč svemu

"Svako okupljanje ljudi oko zajedničkih, a plemenitih ljudskih ciljeva, dostojni su divljenja i dubokog poštivanja. Radost se okupljanja uvećava kada se ljudi nađu radi slavlja. Jer, slaviti znači na trenutak odahnuti, te uz osjećaje veselja, zadovoljstva i sreće, iznijeti na vidjelo sve one razloge zbog koji se nešto slavi", rečeno je ovdje prije pet godina, kada smo se okupili na početku slavljenja 50 godina od osnutka Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gubec", kojega smo brojnim manifestacijama tijekom cijele 1996. godine, čini se, ljudski i dostojanstveno obilježili. Ove misli, naravno, vrijede i sada, kada smo se okupili da, isto tako prilično i nadamo se prigodno, obilježimo 55 godina postojanja našeg Društva, zatim 40 godina plodnog rada na polju likovnog stvaralaštva u okrilju Gupca, te 10 godina od kada je vraćeno povijesno ime Društvu, naime, Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo "Matija Gubec".

Dakle, povod je večerašnjeg našeg svečarskog okupljanja trostruki niz značajnih Gupčevih obljetnica. A da bi ovoga večerašnjeg slavljeničkog skupa uopće bilo, zasluga je to velikog broja ljudi, koji su kroz naše Društvo tijekom više od pola stoljeća prošli i danas prolaze, onih mnogobrojnih muževa i žena tavankutskih koji su svojom različitom angažiranošću, nesebečnim odricanjem, vlastitom kreativnošću, stvaralaštvom i nadahnućem u proteklih 55 godina davali pečat za prepoznatljivi kulturni obol našem malom ali ponosnom mjestu. A sve je njih okupljala plemenita želja, to jest nastojanje da svijet oko sebe urese ljepotom, te da vlastiti život i život svojih suseljana na neki način oplemene vrijednostima kulture.

Također, na svečanosti prije točno pet godina na ovome smo mjestu konstatirali kako je "započeti prigodan govor o onome što je HKPD 'Matija Gubec' uradio na polju kulture više nego teško. Teško je stoga", rekli smo tada a to vrijedi i sada, "što je njegov rad u proteklih 50 godina, možemo slobodno reći, bio vrlo bogat i nadasve plodonosan. Dokaz su toga organiziranje bezbrojnih kulturnih događanja, kontinuiteta u radu, kao i mnoštvo ljudi koji su svoj trag na polju stvaranja vrijednog i plemenitog ostavili zahvaljujući postojanju Gupca. Istina", ispravno smo čini se naglasili tada, da je "Društvo imalo i svojih uspona i padova, ali je uvijek radilo na pronosjenju ideja vrijednosti kulturnog stvaralaštva i prosvjetnog rada." I danas, dakle nakon pet godina, možemo ustvrditi da ove ocjene tada iznijete vrijede i sada. Ove su prosudbe, drugim riječima, jednostavno već postale konstante za ono što je bio i za ono što je danas "Matija Gubec" prepoznatljivo mjesto okupljanja za one Tavankučane koji hoće dati doprinos da se naš život i svijet okulturi, da se očuva kulturno i običajno nasljeđe ovdašnjih Hrvata, te da se učine pomaci i dadne prinos i na planu prosvjetnog rada i odgoja mladeži.

Jer, u sada već proteklih 55 godina mnogo je bilo aktivnosti Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gubec" koje su bile hvale

vrijedne, koje su nadišle mjesto "rođenja", tako da je vrlo teško, a možda i nezahvalno, nešto ili neku izdvojiti. Pa ipak, čini se kako vrijedi generalna ocjena da je Gubec uvijek nastojao biti matica koja okuplja kulturne pregaoce te da danas predstavlja pozorno odgojenu luč koja iskri stalnim nastojanjem glede oplemenjivanja života i nasljeđa žitelja Tavankuta. Istina, kao uostalom i u životu, nekada je u tome bilo više uspjeha u rezultatima rada, a nekada manje, ali je Gubec uvijek bio, mada ne uvijek i jedini a ono zacijelo, glavni nositelj kulturnih događanja u Tavankutu, čuvar tradicije i običaja bunjevačkih Hrvata. I to je ne samo bio, već je, i to s ponosom ističemo, takav i ostao, to jest "Matija Gubec" je to i danas.

Ovdje smo se večeras okupili i da osvijestimo činjenicu povratka prvotnog imena Društva u svoj naziv, što je učinjeno prije 10 godina. Naime, veći je dio članova Društva na svojoj redovitoj skupštini, koja je održana na današnji dan 1991. godine u ovoj dvorani, odlučio vratiti Društvu povijesno ime u svoj naziv. Dakle, umjesto *Kulturno umetničko društvo* dobilo je, ili bolje rečeno vratilo je po volji članova staro ime:

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo "Matija Gubec", ime koje su mu dali utemeljivači Ivan Prčić Gospodar i Većeslav Omahen, ime kojega, unatoč svemu, i danas s ponosom nosi. U tom smislu držimo kako bi trebali i večeras istaknuti da smo nešto više od pet godina bili u Vojvodini, to jest SR Jugoslaviji, jedino kulturno društvo koje je nosilo hrvatski predznak, što nije bilo nimalo lako. Štoviše, bilo je velikih izazova i poteškoća, osobito u prvih pet godina nakon povrata imena, te se i o tome večeras također mora nešto reći.

Jer, navedena je odluka Skupštine uzrokovala da jedan dio članova napusti Društvo. No, ono je smoglo snage i nastavilo uspješno raditi. Zatim je nastupilo vrijeme rata u našem okruženju, doba svkovrsne antihrvatske histerije na ovim prostorima, ali hrabro vodstvo na čelu s mladim Brankom Ištvančićem i isti takvi, dakle hrabri članovi uprave i Društva nisu prekidali rad. Nisu prekidali rada ni kada je policija privodila pojedine naše članove na "informativne razgovore", kada su bili izloženi svakovrsnim prijetnjama od svojih suseljana, kada su bili šikanirani na graničnim prijelazima tijekom odlaska na gostovanja, kada su letjele kamenice i cigle kroz prozore ovoga doma... Jednostavno, radilo se u vrlo nepovoljnim uvjetima, marljivo i s jasnom sviješću da rad u kulturi nikome ne može učiniti ništa nažao.

Jer, i plodova je rada ljudi u Gupcu u takvim teškim uvjetima po ne samo kulturu bilo mnogo. S ponosom ističemo da se ni jedna tradicionalna manifestacija, kao što je Likovna kolonija nad'Ve u tehnici slame ili godišnji koncerti folklorne sekcije, nije u posljednjih deset godina prestala održavati. I ne samo to, već su se pojavili i neki novi sadržaji. Oživjela je glazbeno-tamburaška sekcija te Dramska, počelo se raditi i na njegovanju pisane riječi, utemeljen je Festival dječjeg folklora "Djeca su ukras svijeta", crkvom se zajedno počela organizirati mjesni Dužijanca, običaji vezani za Duhove i Badnju večer... Ne treba zaboraviti ni veličanstvenu proslavu 50 godina postojanja i rada našeg Društva, što je nedavno zabilježeno i knjigom našeg dugogodišnjeg člana Nace Zelića. Također, puno se toga uradilo da se postojeće aktivnosti podignu na višu razinu kvalitete.

U proteklih su deset godina članovi Gupca bili i nastupali svugdje gdje su pozivani: od brojnih priredaba koje su priređivane u Tavankutu, preko nastupa u Subotici i drugim mjestima u Vojvodini, pa do brojnih gostovanja u Hrvatskoj, Mađarskoj, Rumunjskoj, Njemačkoj, Bosni i Hercegovini... Tako smo, zapravo, u svim tim nastupima bili zorni svjedoci našeg temeljnog nastojanja da se očuva i razvije kulturno nasljeđe ovdašnjih Hrvata.

Društvo danas broji preko 300 članova, koji su okupljeni u rad 7 sekcija. Oni vrijedno nastoje raditi na tragu svojih utemeljitelja na očuvanju, njegovanju i stvaralačkom razvoju kulturne baštine svojih predaka, svojih "dida i majki". Istina, i to moramo reći, u tome svojem plemenitome nastojanju promišljeno se gledalo i gleda da se ne zanemare ni oni drugi koji s njima u susjedstvu žive, kako bi ih na taj način bolje upoznali radi kvalitetnijeg suživota.

Očito, to su noseći motivi koji su okupljali i nadalje okupljaju te nukali i danas nukaju članove Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gubec" da rade, koji znaju da je vrijedno ulagati napore da se kroz stvaralačke aktivnosti ureši svoj život i svijet oko sebe. A to samo treba i nadalje ostati svrha našega rada. To nam je i obveza zbog svih onih koji su stvorili, stvarali i do sada radili u HKPD "Matija Gubec".

Tomislav Žigmanov

24. ožujka 2001.
broj 111

Izdavač: HKC "Bunjevačko kolo"
Preradovićeve 4
24.000 Subotica,
Tel./faks: 553 818

Žiro račun: 46600-678-7-3551

Glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj,

Zamjenik glavnog i odgovornog urednika:

Zlatko Romić

Tehnički urednik:

Drago Poljaković,

Marketing:

Ivan Šabić,

Uredništvo:

Dušica Jurić, Mirko Kopunović,

Dujo Runje, Alojzije Stantić,

Tomislav Žigmanov

Priprema: WizarDizajn Subotica

Tisak "Globus" Subotica

List je registriran kod Ministarstva za
informiranje Republike Srbije
pod brojem 1620 od 25. travnja 1994.

Izlazi svake druge subote.

Autonomija ili ništa

Neavni jednodnevni izlet premijera Zorana Đinđića i gotovo cele srbijanske vlasti u Vojvodinu pokazao je svu dubinu nerazumevanja između Beograda i Novog Sada. U svih šesnaest gradova u koje su svrtili gosti su uglavnom gledali na sat po sat, navodno, jako žurili. Čim vam nek kaže da vas jako razume ali trenutno nema vremena ni da vas sasluša, možete ga mirne duše ispratiti bez doviđenja.

Vlast DOS se, dakako, ne može upoređivati sa Miloševićevim SPS/SRS hajducima, koji su stabili i odnosili iz Vojvodine sve što im je bilo na dohvrat ruku. Ipak, čini se da će goda iz Beograda ili neće ili nisu u stanju da govore o čemu se radi. Radi se o tome da je Milošević ukinuo autonomiju Vojvodine i tim sve njene građane lišio ne samo materijalnih dobara stvaranih decenijama već prava da odlučuju o svemu što život znači.

Govorimo, do raspada bivše Jugoslavije nije došla autonomija Vojvodine, već je njeno ukidanje ubrzalo taj raspad. Ko to ne vidi, on neposredno radi na slabljenju sadašnje vlasti i slabašne državne zajednice. Đinđić je pružio Vojvođanima da se ne može

razgovarati o menjanju Ustava dok se ne zna šta je sa Crnom Gorom i Kosovom. U Crnoj Gori će se stanje izbistriti možda već ove godine. Kosova što se tiče, u narednih bar deset godina ne treba očekivati značajnije promene. Vojvodina ne može da proćerda tih deset godina.

Ako je autonomija mogla da se ukine jednim potezom pera, nema razloga da se o njenom ponovnom vaspostavljanju pregovara godinama. Moraju se lepo postaviti na sto činjenice i brojke pa krenuti redom: ovo odmah, ovo za tri meseca, ovo do kraja godine. Dok je imala autonomiju, Vojvodina je redovnije nego iko uplaćivala u saveznu i republičku kasu sve što se imalo uplatiti. Iako je imala izvršnu, sudsku i zakonodavnu vlast, ona svojim odlukama i postupcima nije kršila savezne ili republičke zakone niti je sprečavala saveznu odnosno republičku vlast da rade sve što je bilo u njihovoj nadležnosti. Zašto neko misli ili pretpostavlja da bi se Vojvodina sada ponašala drugačije?

Vojvodina nema uslova da bude samostalna država niti ovde postoje snage koje teže otcepljenju od Srbije ili Jugoslavije. Vojvođanski separatizam vide samo oni koji veruju da je Beograd centar sveta i da će svet propasti ako direktore subotičkih, novosadskih ili somborskih škola, zdravstvenih ustanova i banaka ne budu postavljale prestoničke mudre glave. Nema jake Srbije bez jake Vojvodine. Oni kojima to nije jasno najneposrednije rade protiv postojeće državne zajednice, ubrzavajući njen raspad. Nije Milo Đukanović otkazao poslušnost Beogradu iz obesti, već iz odgovornosti prema građanima Crne Gore, koju je Beograd tretirao kao tamo neku provinciju na periferiji carstva. Čanak nema vlast kakvu ima podgorički Gospodar niti pokazuje nameru da krene njegovim putem. I on, međutim, zna da ni vojvođansko strpljenje nije bezgranično.

Mihal Ramač

anatemiziranje darwinizma

U bog DSS stvori

Mlade Lale is Koštuničinog cvjetnog vrtića kikidski ogranak omladinske organizacije DSS-a riješili da idu korak dalje od svog šefa pa se oglasili sljedećim zahtjevom: u skladu sa učenjima vjeronauke koja se po njima izvjesno uvodi u školstvo treba izvršiti reviziju nastavnog plana i programa, posebice kod nekih predmeta, prije svega u biologiji. Da ne bude dileme, odmah su naveli i konkretan primjer: darwinizam se ima odstraniti iz programa, jer direktno prevurječi učenjima Kristovim. I točka.

Novinska vijest je prošla prilično neopaženo, bez obzira na dalekosežne civilizacijske posljedice, ukoliko se prijedlog usvoji. A šanse za to nisu male, jer nijevjerovatno da su reptili iz banatskog Gapagosa jedini koji stanuju na tom metalnom otoku. Ljudi su, eto, riješili da ne opuste da ih Darwin otkrije, i da na njima izvodi experiment zvani evolucija. Srbija je naime zemlja gdje nema evolucije, samo revolucije, a i ona se dešava s iskućivim ciljem povratka na prastare, iskonske vrijednosti, koje su vječne, nepomjenjive osnove Srpskog Poretka. Konzervativizam se tako dovodi do svoje kraje instance: čovjek se vraća Bogu, a društvo u vrijeme Dušanovog carstva. Stara srenjevijekovna civilizacija se obnavlja u

svom čistom, nepatvorenom obliku Zemlja je pljosnata (ako mlade Lale ne paze, mogu i da padnu s nje u beskrajni ponor), Sunce se okreće oko nje (i Koštunice, valjda), a Srbi, kao nebeski narod, vode podrijetlo direktno od tamo nekog Adamovića, Srbina naravno. Giordano Bruno se ponovno spaljuje, Galilei zabadava vapi da se ipak okreće nema tu ni milimetra (pardon, stope) pomaka, brate. A svakog iskrenog vjernika na kraju čeka Raj, Velika Srbija na Nebu, pretpostavljam. Columba će naravno spriječiti da otkrije Ameriku, kako ona ne bi mogla postati omražena antisrpska velesila. O Australiji ćemo još razmisliti, jer možda Goli Otok neće biti dovoljno prostran za sve robijaše-nevjernike...

Bit će tu i spaljivanja vještica (ne znam odnosi li se to na damu iz Užičke 11), i knjiga naravno, stići će i Bartolomejska noć, i Noć dugih noževa, ali Kosovski boj ćemo na vrijeme izbjeći. Ujedinjenje pravoslavne braće se naravno podrazumijeva. Jabuke će se istrijebiti da ne bi slučajno neka pala na glavu Newtonu, Kant će završiti u požarevačkom zatvoru, a Einstein neće dobiti vizu u jedinu preostalu svjetsku velesilu: Srbiju. Na Darwina će, razumije se, posebno paziti taj neće moći ni primirisati slanu vodu, a kamoli da ode na te proklete

Galapagose. Stanje stvari se zamrzava u tako postignutom idealnom trenutku, tako da Faust ima šansu za popravni ispit da kaže trenutku: ostani. A Đavo će se morati povući u Pakao nezavršena posla. Ili će se možda smijati grohotom, jer se njegovo carstvo napokon obistinilo?

Sve u svemu, nova-stara civilizacija nam ne gine. Mladi veseljaci iz (D)SS-a čak i iz rječnika ćirilicnog, naravno brišu riječi kao što je napredak, prosvjećenje, individualna sloboda... Sve iz ubeđenja da omrznutu laičku državu nužno vode laici i zato kleru treba prepustiti posao. Ili im je možda jedini cilj da dokažu kako nemaju zajedničkog pretka s majmunom? Čini mi se da im baš to nikako neće uspjeti...

Mihók Rudolf

STUDIO I LABORATORIJA

ZOOM
PHOTO

Dušana Petrovića 4
SUBOTICA
tel.: 024/553-978
fax: 024/555-891

Kodak

BRZE I KVALITETNE FOTO USLUGE

Posetite
diskoteku
MM

Trg cara Jovana Nenada

Prošlotjedni posjet predsjednika republičke Vlade Zorana Đinđića vojvodanskim gradovima prva je njegova propuštena prilika da utjelovi interesni savez s političkim (i građanskim) snagama "severne Srbije".

Očekivan kao netko tko će imati sluha za (makar neku od) 106 vojvodanskih nevolja - koje je poput zarazne bolesti ostavila bivša vlast -- Zoran Đinđić jasno je stavio do znanja da je i ovoga puta tradicionalnoj snošljivosti i strpljenju pretpostavio "više interese" koji (naravno) dolaze s juga. Stoga je i njegova otvorena poruka kako pitanje Vojvodine treba ostaviti kao dezert nakon slastica tipa "Crna Gora", "jug Srbije", Kosovo, "Haaški tribunal" (možda i Sandžak)... zapravo provjera druge strane obraza onih koji su mu u najvećem procentu poklonili povjerenje na prethodnim izborima. Da stvar bude još pikantnija republički premijer nakon sastanka u Novom Sadu izjavljuje kako je veći autonomaš od (Nenada) Čanka! Da, ukoliko se u obzir uzme da je ovaj drugi u međuvremenu evoluirao u republikanca, a da ovaj prvi za to ne zna već više od godinu dana.

Odmotajmo samo malo film i prisjetimo se izjava Zorana Đinđića u vrijeme predizborne promidžbe dok je još bio na

Sviranje jugu

neslužbenom mjestu prvoga čovjeka Saveza za promjene (sjećate li se još te političke udruge?). Znajući da -- bar što se Subotice i sjeverne Bačke tiče -- dolazi u sredine gdje je Savez demokratskih partija neusporedivo jači sadašnji republički premijer svoju je priču usmjeravao k bajci o potrebnom većem stupnju autonomije Vojvodine, decentralizaciji, regionalizaciji, pravima nacionalnih manjina... i za to dobivao nepodijeljene simpatije građana, a u političkim krugovima potencijalne saveznike. Dakle, nečemu što je, poput mađarske glazbe, prirodno godilo uhu većine ovdašnjih stanovnika.

U međuvremenu, cilj je postignut i s mjesta na kom se trenutačno nalazi Zoran Đinđić traži potencijalne "simpatije", računajući na do viceva banaliziranu lalinsku naivnost i popustljivost. Stoga i nije čudno što se on iz Sombora, Subotice i Novog Sada zapravo obraća(o) Vranju, Pirotu i Leskovcu kao mjestima gdje uporišta ubrzano gradi njegov najveći (budući) konkurent **Vojislav Koštunica**.

Bez obzira je li motiv isključivo u navedenome ili se on može tražiti i u podizanju cijene pred trgovinu (sklapanje

budućeg saveza s vojvodanskim snagama ciljem postizanja što bolje pozicije posljednji potez Zorana Đinđića ozbiljno pod upit stavio raspoloženje ovdašnje (većinsko "autonomaške") javnosti spremljene "najpragmatičnije beogradske stranke" tom kontekstu gaf Nenada Čanka darivanjem zavrtnja iza humorističnog obloga otkriva zapravo duboku ranu koju Vojvodina nosi još od terapije jogurtom. Nakon svega, nameću se dva pitanja (sada bez odgovora): nije li Zoran Đinđić podlegao hazarderskom poroku **Sloboda Miloševića** da s kantom benzina hoda rubu gorećeg ambisa, tj. u kolikoj će mjeri autohtone vojvodanske snage (Li socijaldemokrata Vojvodine, Saveza vojvodanskih Mađara i Reformističke Vojvodine, prije svih) ubuduće Demokratskoj stranci prepozna(va) prirodnog saveznika u političkoj borbi protiv "korpe za smeće" koja (u selu) okuplja sve dojučerašnje perjanice bivših režima? Glede većine iz ovih krajeva drugo pitanje je pitanje preventivne zaštite.

Zlatko Romić

Pogled iz lijevog kuta

Srbijanski ministri u Vojvodini

Sredinom je prošlog tjedna Vojvodina doživjela pravu, vjerojatno bi se ispravno mogla označiti kao i, *invaziju* nove republičke administracije. Naime, u srijedu je 14. ožujka gotovo svaka općina u sjevernoj srbijanskoj pokrajini ugostila nekog republičkog ministra ili zamjenika, da bi ova jednodnevna "turst tura" republičke Vlade skončala u Novom Sadu, gdje je s početkom u 18 sati održana zajednička sjednica s nižom, pokrajinskom Vladom, ali bez nekih konkretnijih rezultata. Tako je ispalo da su za jedan dan svi novi ministri prošetali Vojvodinom, kako bi se, čini se da je to ipak bilo po srijedi, jednim udarcem zapušila usta sve većih zahtjeva za autonomijom, koja dolaze sve glasnije sa Sjevera.

Svi na Vojvodinu

A toga su dana od ranog jutra, pa do k(r)asnih večernjih sati Vojvodani bili skoro okupirani od ministara nove vlasti. Miljeli su cestama Vojvodine toga dana najbolji automobili koji postoje u Srbiji sve sa skupa

republičkim ministrima. Subotica je, u kontekstu ove nesvakidašnje ekskurzije, imala čast da ju je pohodio osobno i premijer Đinđić, čija se glavna poruka može svesti na ohrabrenje, ali ne samo ovdašnjih žitelja, na predstojeće stezanje kaiša.

Je li ovaj čudnovat posjet na visokoj razini bio organiziran stoga što do tada ni jedan ministar, osim poljoprivredni, nije dolazio na Sjever, ili je pak to samo nastavak loše strane predizborne kampanje Zorana Đinđića, koja se odvijala po pravilu "svi koji su s nama u jedan autobus, pa krstarimo skupa po Srbiji", ovdašnji građanin nije mogao točno saznati... Pa ipak, važno je izgleda u svemu da su ipak Oni bili i ovdje, te bacili, istina ovoga puta samo milosrdni, pogled na bogatiji nam Sjever domovine Srbije.

Šaraf za goste

Ukoliko, pak, pobliže osmotrimo razloge ovog iznenadnog posjeta, vjerojatno bi se on mogao potražiti u činjenici da su bili potaknuti sve učestalijim zahtjevima autonomaških stranaka za otvaranje pitanja veće samostalnosti Vojvodine. Naime, pokrajinska je vlada nedavno usvojila platformu za izmjenu ustavnog položaja Vojvodine, a neki su čak predložili i izmjenu 102 "antiautonomoška" zakona koji su oni prethodni ujedinitelji u krvi ostavili nam u

nasljeđe, pa izgleda da je nova republička vlast nekako panično došla ne bi li se o strasti smirile. Svi od jednom, što Vojvodina ni u vrijeme rušenja vlasti koncem osamdesetih niti kada je ona srušena nije vidjela.

U kontekstu svih tih prijevora i nesuvislosti možda je najbolje reagirao predsjednik vojvodanske Skupštine Nenad Čanković kojega je u bolnici, nakon operacije noge, posjetio srbijanski premijer Đinđić. On je, barem su tako prenijeli neki mediji, predao kao poklon šaraf, koji mu dan ranije izvađen iz noge, obrazloživši riječima da ništa drugo republički premijeru nije ni mogao dati, budući da su sve ostalo iz Vojvodine odnijeto. Na taj način možda i najslikovitije pojasnio o čemu je tu bilo riječi. U usputnom i marketinškom a ne strateškom gostovanju nove republičke administracije.

Tomislav Žigman

FARA
fashion

Subotica, Dimitrija Tucovića 7

Tel: 024/557...

Anatomija subotičkih političkih skandala

Uvek počinje tako što neko uzvrat

Subotičku političku scenu s kraja prošle i početkom ove godine karakterišu grčeviti naponi poštenih snaga da se izvuku iz vira koji vuče ka dnu, održe na površini (političke) vode, sve pokušavajući da ispod površine uzburkaju mulj i stvore što haotičniju situaciju. U kojoj se osećaju ka riba u vodi, pa računaju da će se konsolidovati, zadržati pozicije, pa i pitati za ovo ili ono.

Kako su u raskoraku sa onim što se oko njih stvarno događa, sa ove ili one strane grane, pozivaju njihovu nesposobnost da iznedre nove ideje, razrade nove metode delovanja. U nedostatku svežih vetrova, kreatori leve magle ponovo su se okrenuli smutljivim radovima na for navodne nacionalne (i drugih) ugroženosti, uz paralelne podzemne radove u atarima dovojskih partija. Posebno onih koje pokazuju suptilnu sklonost ka proizvodnji, a ne rešavanju problema, još sumnjiviju spremnost za (netolerantan dijalog sa onima koji drugačije misle ili veruju. O bogohulnoj želji da budu privlačen i priznat partner mrskoj međunarodnoj zajednici ne vredi već ni reći trošiti...

Ponatračima ovdašnjih prilika sve je jasnije da poštenima ruku spasa predstavljaju ne samo tzv. legitimistička nastojanja predsednika narasno nabubrele stranke, već počesto i konkretne akcije njegovih lokalnih sledbenika. Na se tu povremeno i (nacionalno) podobni članovi nekih drugih stranaka demokratske orijentacije, ali to je priča za neku drugu priliku. Prema se ovdašnji članovi obnoć omasovljene pa je aktuelnog predsednika države (još) nisu isteli izjavama kakve su njihove kolege iz nekih drugih vojvođanskih mesta dovodile na udarne strane listova, čini se da su pripreme u toku. Neki panteri iz ovdašnjeg DOS-a nisu više izdržali i jato su napali lokalni DSS da deluje poput upača koji prikuplja razliveno mastilo, pardon bice levičare (uključujući i radikale), kojima je i ovih toplih dana primamljivija vatrica stranke na

vlasti od neizvesne časti ostajanja na prkosima poraženih ideja.

Ne treba se posebno truditi da bi sve što je rečeno postalo jasno. Pošto je stara istina da svaki džumbus uvek počinje tako što neko uzvrat, dovoljno je pogledati koje su afere poslednjih meseci izazivale buru u subotičkoj javnosti. Uopšte nema veze da li je to bilo pre ili posle izbora, pre ili posle oktobarske revolucije... Gde god se razgrne pepeo, u središtu žara nađe se levica. Koja nešto dogovori sama sa sobom, pa se onda čudom čudi kada to izaziva proteste javnosti, da bi na njih odgovorila tvrdnjom o ugroženosti.

Ova matrica lako se prepoznaje u skandalu sa predizbornom "izgradnjom infrastrukturnih objekata", aferi oko spomenika caru Dušanu ispred ovdašnje palate pravde, podizanju pravoslavne crkve u Đurđinu, predlozima za premeštanje spomenika caru Jovanu Nenadu... Istina, DSS se u ovim stvarima pojavljuje tek odnedavno, kada je bukvalno preko noći nabujao na krilima (trenutno) visoke popularnosti šefa države i obilnih padavina s leve strane. Ali zato postaje sve aktivniji.

Nisam se do sada nešto mnogo bavio problemima koji prate nameravanu izgradnju pravoslavne crkve u Đurđinu. Konačno, pitanje stvarnog vlasnika zemljišta, ili mogućih zahteva vlasnika nacionalizovanog dela, ma koliko su do sada gurana u stranu ipak se verovatno mogu rešiti.

Iritirala me rečenica iz pisma izvesnog odbora za izgradnju pomenute crkve u Đurđinu. Pismo na žalost nije objavljeno pa ga neću citirati i komentarisati a zaslužilo je! izuzev jedne rečenice. Iskreno govoreći oni koji su je potpisali nisu njeni stvarni autori, a proteklih godina imali smo prilike da je čujemo u raznim varijantama, iz usta ljudi koji pripadaju raznim nacijama i različitih su političkih opredeljenja.

"Zar će u Republici Srbiji o izgradnji Srpske Pravoslavne Crkve odlučivati Hrvati?"-- ovako glasi ta (bez)umna rečenica, koja nepodnošljivo lakoćom uverenosti u

ispravnost (jedino) svoje istine otklanja sva druga mišljenja, pa i prava svih koji su po nečem različiti... Zloslutno podmećući lažnu tezu o nekakvoj ugroženosti.

Bez ulaženja u pravne finese mislim da jasno treba reći: neće gospodo, odlučivati Hrvati, nego će odlučivati i Hrvati, ali i svi drugi. Ako su svojevremeno sinagogu izgradili naši sugrađani Jevreji, uglavnom svojim parama, to još ne znači da ona, kao i svaki drugi božji hram ili javna zgrada neke druge namene ne pripada na izvestan način svima nama. Niko ne može ni jednom Subotičaninu zabraniti da se ponosi sinagogom jednako kao i ikonostasom u Aleksandrovu ili Franjevačkom crkvom. Kao što nas niko ne može ni abolirati od obaveze da brinemo o svemu što predstavlja zajedničku vrednost i naslede.

Nešto drugo... Kroz nekoliko dana trebalo bi da bude razrešena kriza oko lista "Dani", čiji se saradnici trenutno odmaraju i čekaju šta će se dogoditi. Ovaj skandal odstupa od matrice koju sam opisao, ali ne mogu ga zaobići, jer mislim da rasplet krize u ovom listu neće odlučiti samo njegovu sudbinu, nego će nedvosmisleno pokazati i kakva će biti politička scena Subotice. Pobede li oni koji su kumovali izbornim i svekolikim rezultatima levice, "stariji mangupi koji su je obrukali", kako ih je imenovala šefica mladih socijalista, "Dani" će lepo otploviti u istoriju, jer neće biti nikog da finansira to što oni žele. Pogotovo to neće finansirati čitaoci, što su uostalom pokazali i do sada. Ono "stariji" ne treba, naravno, shvatiti doslovno. Do konačnog sloma takve politike Subotičanima će život razgaljivati novi skandali, izazvani kako bi se nečim opipljivim ilustrovala lažna priča o ugroženosti...

Postoji, naravno, i druga opcija, ali sam pomalo skeptičan u pogledu njenih šansi. Koje naravno nisu izgubljene: Subotica je ipak prvi grad u ovoj zemlji u kojoj je jedna redakcija ustala protiv grubog političkog diktata. I, ako se tako može reći, opstala uprkos svemu. Šanse "Dana" zato još nisu prokockane, a hoće li nekadašnji "nedeljnik najboljih namera" preživeti videćemo.

Đorđe Dragojlović

"Ljubav ili pohlepa počinju ovdje u mom srcu"

Dugovi i opraštanje dugova

"Uivajte u Božjoj ljubavi, jer nam je dao (tant) bogatstvo", bile su ovo završne riječi Đurice Pardona, župnika iz Batine, koji je govorio na temu "Dugovi i opraštanje dugova". Predavanje je održano 13. ožujka u prostorijama župe svetog Roka.

Tea je određena papinim apelom svim razvijenim zemljama da trebaju oprostiti i otisati dugove nerazvijenim zemljama ulikom u novo tisućljeće.

U samom izlaganju predavača dani su vema poučni savjeti pa i zahtjevi kako bino se trebali ponašati u životu da bismo bi sretni. Ljubiti oca svoga svim srcem, umom, pameću i snagom svojom.

Ljubiti oca snagom svojom se ogleda kroz rad, djelovanje, materijalno imanje i dr. Može li i bogat čovjek biti sretan?

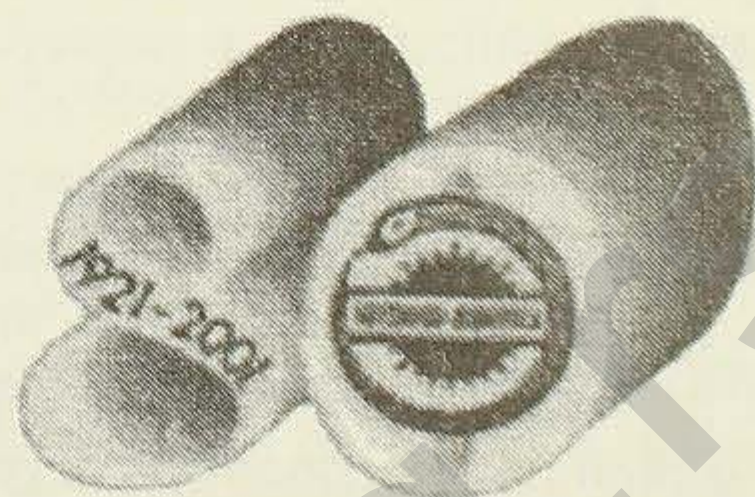
Naravno da može, ako novac zna zaraditi na pravi način, ako zna pomagati nemoćnima i siromašnima.

Ako činiš dobro, dobro će ti se vratiti. Ne smijemo dopustiti da kršćanstvo ostane privatna stvar nego nastojati da ono bude svugdje oko nas. Da se ne stidimo živjeti uz Boga, ma gdje se nalazili.

Ako ljubimo Boga srcem, dušom, snagom i pameću kršćanstvo će moći živjeti ovdje kod nas. Sve što smo u životu dobili je Božji dar nama dan na upravu, a mi smo ti koji trebamo odlučiti kako ćemo to iskoristiti.

Znamo da su naši životi vezani za sve ostale, živote u svijetu, zato trebamo pomagati i opraštati jedni drugima i stvarati i širiti zajedništvo.

Tamara Babić

**NOVOOTVORENA
VETERINARSKO
POLJOPRIVREDNA
APOTEKA**

u Subotici, Jugoslovenska br. 47
Telefon: 024/567-926

Upravni odbor izabran na sjednici

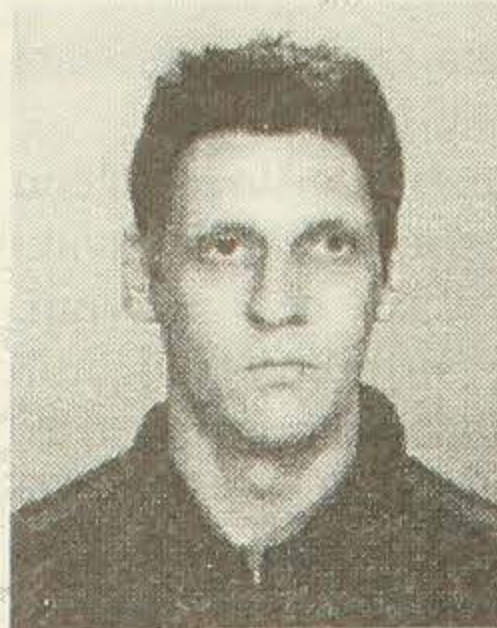

Jelena Piuković

Rodena je 29. studenoga 1969. u Subotici. Osnovnu i srednju školu završava u Subotici. Studije završava na Prirodoslovnom matematičkom fakultetu u Zagrebu, gdje diplomira na smjeru profesor matematike i informatike. Po povratku u Suboticu zapošljava se u Ekonomskoj srednjoj školi "Bosa Miličević", gdje sada i radi.

Dugogodišnja je članica HKC-a "Bunjevačko kolo", još od 1980. god.

Aktivno sudjeluje u svim manifestacijama, a napose u organizaciji "Dužijance". Svojim angažiranjem potpomaže očuvanje kulturne baštine svoga naroda.

Slaven Dulić

Roden 6. prosinca 1970. u Subotici od oca Stipana i majke Vere.

Član DSHV-a od 1992. Fakultet fizičke kulture završio 1995. u Novom Sadu.

Od listopada 2000. Vijećnik DSHV-a u SO Subotica.

28. studenog 2000. postavljen za zamjenika pokrajinskog tajnika za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, upravu i propise.

Od 11. veljače 2001. na Skupštini MDSHV-a izabran za predsjednika.

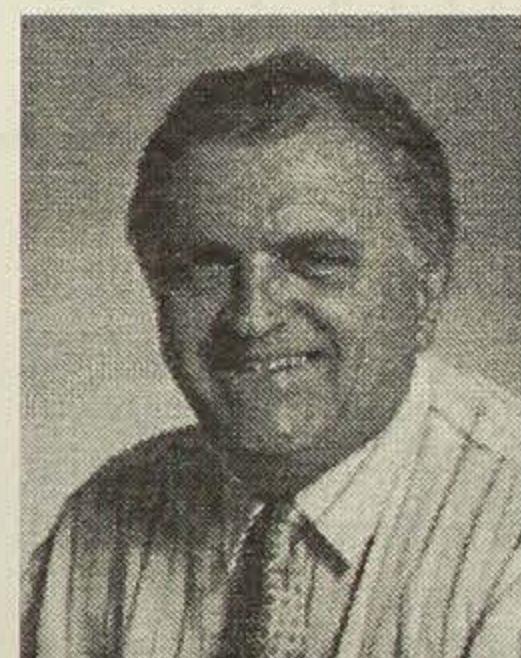
Bela Ivković, predsjednik

Roden 14. listopada 1939. u Subotici. Završio Pravni fakultet u Nišu. Jedan od osnivača "Bunjevačkog kola" i predsjednik "Bunjevačkog kola" od 1991.

Mr. Andrija Kopilović

Župnik Marije Majke Crkve u Aleksandrovu

Martin Bačić

Roden 3. Listopada 1940. Po zanimanju odvjetnik.

Mirko Ostrogonac

Roden je 1951. u zemljoradničkoj obitelji. Djetinstvo i ranu mladost proveo je na salašu.

U Novom Sadu je završio Poljoprivredni fakultet 1975. Zaposlio se na poljoprivrednom imanju "Agrokombinat" Subotica, gdje se pretežno bavio eksperimentalnom proizvodnjom, standardnom proizvodnjom i organizacijom rada. U posljednjih pet godina radi u stručnoj službi za unapređenje poljoprivrede "Agrozavod" Subotica. Listopada 2000. je kao kandidat HNS-a i postao član Izvršnog odbora SO, resor poljoprivrede, privreda i turizam.

Živi u Starom Žedniku sa suprugom Katom, i otac je troje djece. 1995. je organizirao folklornu sekciju "Bunjevačkog kola" u Starom Žedniku i postao član Centra, a 1997. i član Upravnog odbora.

Dejan Kovač

Roden u Subotici 22. travnja 1967. od majke pok. Kovač Marte. U HKC-u "Bunjevačko kolo" učlanio se 1980 u tadašnji KUD, u folklornu sekciju koju je tada vodio Stevan Tonković Pipuš. S ponosom se sjeća svih putovanja i gostovanja po čitavoj staroj Jugoslaviji i Europi (Španjolska, Francuska, Belgija, Švedska, Njemačka, Austrija, Mađarska...) Sa svojom suprugom Natašom Kovač, rođenom Guljaš, u braku 10 godina. Ima dva sina: Olivera (6) i Oskara (5 mjeseci). Po struci građevinski tehničar s 15 godina radnog staža.

Zvonimir Sudarević

Roden je 14. Listopada 1960. na Verušić. Živi i radi u Subotici, oženjen je i otac dvoje djece. Član je HKC-a "Bunjevačko kolo" od 1990. Na čelu je Odjela fotografiju, film i video od njegove osnivanja. Većinu manifestacija vezanih HKC "Bunjevačko kolo" i za Hrvate uopće vjerno je zabilježio kamerom.

Fanjo Vujkov

Rođen 7. siječnja 1942. u Subotici. Završio Prvi fakultet u Beogradu. Do 1980. radio je kao sudac i 4 godine obnašao posao tajnika SO Subotica. Od 1984. odvjetnik. Dvogodišnji kulturni djelatnik Višegodišnji i sadašnji predsjednik Kamernog zbora "Pomusica".

Mirija Sekulić

Rođena je i živi u Subotici. Po zanimanju je odvjetnica i kao takva je provela veći dio svoga radnog vijeka. Članica je HKC-a "Bunjevačko kolo" desetak godina. Više godina je potpredsjednica HKC-a, a obnašala dužnost ravnateljice Odjela za folklor. Radi na organiziranju manifestacija "Dužijance" i "Velikog prela".

Joo Anišić

Rođen 7. studenoga 1955. na Hrvatskom Mladu. Višu ekonomsku školu završio u Novom Sadu. Direktor je ZZ "Salaš" iz Subotice. U više navrata potpredsjednik odbora "Dužijance" i "Velikog prela". Rade bio član Upravnog odbora HKC-a "Bunjevačko kolo". Među prvim osnivačima DSHV-a. Sada član Vijeća HNS-a.

Milivoj Prčić

Rođen je u Subotici 1942. Završio Pravni fakultet u Beogradu. Radio kao sudac, pravni savjetnik i sada odvjetnik. Na osnivačkoj skupštini HKUD-a "Bunjevačko kolo" 1970. izabran za trećeg tajnika. U oblasti kulture bavi se prije svega pisanjem: roman STARI ZID, monodrame PIVAJ BAČKA VESELO i SPOMENIK ĐIDI VUKOVIĆU, u pripremi zbirka kratkih priča ZADNJA POŠTA: SUBOTICA. Stalni suradnik "Žiga" kao kolumnist-novinar.

Vojislav Temunović

Rođen je u Subotici, 16. studenoga 1967. Osnovnu i srednju glazbenu školu završio u Subotici, a u Novom Sadu pohađao Akademiju umjetnosti, odsjek muzička teorija, gdje je diplomirao. Oženjen je, i ima sina Matiju. Svoj glazbeni rad je posvetio tamburi i tamburaškoj glazbi. Tamburom se bavi 25 godina, kao član Subotičkog tamburaškog orkestra, s kojima je imao uspjeha u glazbenom amaterizmu. Profesionalno svira tamburu 15 godina u ansamblu "Hajo", a u posljednjih 5 godina je ravnatelj tamburaškog orkestra u HKC-u "Bunjevačko kolo". Snimio CD s ansamblom "Hajo" ("Podvikuje bunjevačka vila"), a kao glazbeni urednik, odnosno dirigent, sudjelovao u izdanjima Subotičkog tamburaškog orkestra "Tamburaški snovi" i "Božić u Bačkoj".

H V A L A

Redovita godišnja i izborna Skupština HKC-a "Bunjevačko kolo" je od 13 članova ranijeg Upravnog odbora potvrdila 5 članova da ponovno ostanu u Upravi. Od 8 koji više nisu u Upravi ima umrlih, odseljenih, onih koji su tražili da budu zamijenjeni, neizbranih,....

Svih 8 se u jednom razmišljanju mogu staviti u istu kategoriju. Bili su na čelu HKC-a "Bunjevačko kolo" kada je ono u teškim vremenima, proteklih desetak godina, prolazilo kroz jedno blistavo razdoblje svoje povijesti. Svakako ne svi jednako, ali svatko je po nešto ugradio u ta zbivanja.

"Bunjevačko kolo" je 18. siječnja 1970. osnovano kao "Hrvatsko kulturno umjetničko društvo", ali je nakon nekoliko godina moralo promijeniti ime u "Kulturno-umjetničko društvo". Bio je to produkt pomiješanih želja da se čuva jugoslavenstvo, ali i da se iz ovih krajeva progna sve što je hrvatsko. Ulaskom u Upravu članova od kojih se sada opraštamo polako se mijenja program rada. Prva vidljiva promjena je bila 1993. spajanjem "crkvene" i "gradske" **Dužijance**. Zatim, **promjenom imena** 1995. smo postali "Hrvatski kulturni centar". Značilo je to da smo se opredijelili da u našem Centru osim Folklornog odjela, koji je možda i jedini preživljavao u najtežem razdoblju, ponovo zažive naši odjeli za znanstveno-istraživački rad, likovni odjel, s odsjecima slikara, slamara i šlinga, dramski, muzički, književni odjel, nakladnički odjel i dr. Konačno 1997. u **obnovljenom prostoru** su se čuli Nazorovi stihovi:

" Slaga tko reče da smo lovor grana
Melem na rani, duga u oblaku:
Mi porod jesmo vuka i arslana!

Što davno bješe i sad je u nama.
Još snaga stara tjera čvrstu saku
Da digne zide porušenog hrama."

Među članove našeg Centra, pa i u Upravu dolaze novi članovi, među kojima i dosta mladih koji sa sobom sigurno nose novu snagu da odgovorno sudjeluju u vođenju ovog Centra.

U svakom slučaju, sada kad određeni broj starijih članova, a među njima i poneki od osnivača našeg Centra, odlaze iz Uprave prvo je što bih ih zamolio, da bez obzira što nisu u Upravi, nastave s radom na dobrobit HKC-a "Bunjevačko kolo". Oni to znaju, mogu, i trebaju. Drugo, za sve ono što su kao članovi Upravnog odbora učinili želim im reći: Hvala!

Bela Ivković,
predsjednik Hrvatskog kulturnog centra
"Bunjevačko kolo"

Branko Horvat, predsjednik Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gubec"

Tavankut ima svoj prepoznatljiv profil

****Svih ovih godina na "Gupcu" je ležala odgovornost glede očuvanja identiteta Hrvata Bunjevaca **Značajno je bilo vraćanje izvornog imena Društvu **Našoj djeci omogućiti put za Europu, početak je otvoriti informatički centar **Vjerovao sam u promjene od prvoga trenutka našeg poniranja **Špargla je izazov za mene**

Branko Horvat, poznati i priznati kulturni djelatnik u Tavankutu, sudionik teških vremena kada se trebalo na svom opstati i postojati. Uspio je bez mrlje. Vijećnik je Skupštine općine Subotica. Politički optimist, koji djeluje u politici zbog optimizma, a nije optimist zbog politike. Obožavatelj pijeska, i to zrnice po zrnice, zaljubljenik jabuka, a sada i špangle.

Upravo se navršila 55. obljetnica Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva "Matija Gubec" iz Tavankuta. Dugogodišnji ste član, a sada predsjednik Društva. Kako procjenjujete djelatnost Društva?

B. H.: Svakako da je zadovoljstvo i čast biti član institucije čiji se život i rad mjeri ovolikim brojem godina koliko je "Gubec" danas proslavio. Član sam Društva od 1966. godine, i sve ove godine sam bio aktivni sudionik svega onoga što se je događalo i radilo, u početku kao član folklorne sekcije i sudionik prve Smotre folklora u Zagrebu daleke 1966. i danas kao predsjednik Društva. Svih ovih godina na "Gupcu" je ležala odgovornost prvenstveno sa zadaćom očuvanja autohtone kulture, običaja i tradicije Hrvata-Bunjevaca, ali i unošenja novih viših kuturnih vrijednosti i podizanja kulturne razine Tavankuta. Mi se danas ponosimo sa mnogo toga, jer kada se uspoređujemo s drugim sličnim seoskim sredinama mislim da Tavankut ima određene vrijednosti, da ima duha i da je izgrađen jedan specifičan prepoznatljiv profil. Normalno da se nije sve odvijalo lagano i jednostavno, jer bilo je i izuzetno teških i kompliciranih trenutaka od kojih su najupečatljivije 1956., 1971. i 1991. godina kada su se iz temelja mijenjale okolnosti i uvjeti rada. Ali, na sreću, uvijek se je znalo naći rješenje i uvijek je prevladao taj stvaralački duh i inat obrane identiteta. Ako bi se govorilo o receptu dosadašnjeg uspjeha "Gupca", onda sa sigurnošću mogu

tvrditi da je odgovor u mladosti i jedinstvu sviju nas koji smo na bilo koji način dio tog mehanizma.

"Gubec" čuvar identiteta

Mijenja li se stanje?

B. H.: Kada se zna koja smo sve društvena i politička razdoblja prolazili u proteklih 55 godina, odgovor se sam nameće da je svaki taj period sam po sebi nametao adekvatne uvjete života i rada, a koji skoro redovito nisu bili takovi koji su nam bili od pomoći. Dapače, bilo je redovito obrnuto. Ipak najteže razdoblje je bilo u posljednjem desetljeću nakon vraćanja izvornog imena Društva i perioda političke situacije u kom se je sve to događalo. To je bio veliki izazov, a i odgovornost za sve nas gdje je trebalo puno strpljenja, upornosti pa i puno tvrdoglavosti kako bismo izdražali sve pritiske i provokacije koje smo doživljavali. Danas je situacija vidno drugačija, "Gubec" se je ponovno vratio u normalan život, rad se odvija redovito i stabilno, imamo izuzetno veliki broj članova i mogu reći da "Gubec" nikada nije bio jači nego je to danas.

Potvrdila se je naša vizija s početka ovoga razdoblja kada smo rekli, da imamo viziju, znamo put, a vrijeme će potvrditi ispravnost takovog opredjeljenja. To se i dogodilo.

Otvoren je nov informatički centar. Njegova namjena i djelatnost?

B. H.: "Gubec" je u sve ovo vrijeme bio značajka u prosvjetnom djelovanju u Tavankutu. Prostora i potrebe je bilo, a kad se malo vratimo unazad i na tom planu je dano izuzetno puno. Ali, kao što znate, znanja i saznanja nikada dosta, a i mladost koja nas okružuje nam nameće obavezu toga prosvjetnog i edukativnog djelovanja kako bismo bili u koraku s vremenom u kojemu živimo. Iz tih razloga se je i došlo na ideju stvaranja određenih uvjeta kako bismo

mogli našoj djeci osigurati mogućnost obrazovanja u ovoj oblasti, a to iz prostog razloga jer XXI. stoljeće i novo tisućljeće nose sa sobom sasvim nove uvjete života i naobrazbe a koje se već naziva "stoljeće informacija" u čemu mi ne želimo da budemo zatečeni, niti naša djeca da budu manje obrazovana i vrijedna, ako im postojeće školstvo ne osigurava adekvatnu naobrazbu (a to je posebno pitanje). Mi ćemo pokušati nadomjestiti ono što nedostaje.

Zasada je programska namjena edukativnog karaktera a kasnije imamo plan da se uključimo u neku mrežu europskog informativnog sustava gdje bi bilo moguće profesionalizirati ovu djelatnost ali i pored toga će nam ostati prvenstvena briga naobrazba članova a i drugih zainteresiranih.

Znanja i saznanja nikada dosta

Aktivni ste i u politici. Da li promjene donose svježinu?

B. H.: U politici sam onoliko koliko m dopušta vrijeme i osjećaj potrebe pomoći mijenjanja stanja u kojemu živimo. Nisam profesionalni političar, ja sebe više smatram praktičarem na temelju čega i svoju političku angažiranost baziram. Ovo nije baš uvijek najbolje; u politici se stvar drugojačije nameću, gdje naivni ne prolaze ali često ne možeš pobjeći sam od sebe. Što se tiče promjena, u njih sam vjerovao o prvoga trena i od prvoga dana nisam bio dvojbi što će biti kraj. Samo je bilo pitanje kako sve to stoički izdražati i ostati živ normalan. Dakle, ja jesam optimist, trebamo čvrsto stegnuti redove našeg korpusa i izboriti prava koja nam po svim ljudskim i Božjim mjerilima pripadaju. svemu tomu vidim blistavije ozračje nego to do jučer bilo.

Upravo je izašla bogata monografija HKPD-u "Matija Gubec" priređivač Naco Zelić nakladnik... Lijepa gest značajan doprinos i vrijedan dokument

B. H.: Obilježavanje 55. obljetnice obogatila monografija o "Matiji Gupcu" povodu obljetnice. Jeste da je to s dosta zakašnjenja, ali za nas to ne umanjuje vrijednost takovog dokumenta. Gospođo Zelić, naš dugogodišnji član i predsjednik, jedan je od značajnih ličnosti u sadašnjoj povijesti "Gupca". Velikim osobnim naporom dao je veliki doprinos zaokružen imena "Gupca" i sačuvanja od zaborava kako je on sam to rekao u naslovu knjige "Protiv zaborava". I ovom prigodom želimo u ime cijelog "Gupca" i Tavankuta izraziti Naci Zeliću iskrenu zahvalu za poklon

Ne cijepajte strast u dronjke" ("Hamlet" III. čin)

Prvi "kafić" u Subotici je otvorio Marin u "Borovo ulici", nakon silnih muka i peripetija, jer je to bio kao nekakav simbol kapitalizma i na koncu je dobio ime "Lav", premda se treba(o) zvati engleski "Lion", ali to SUP nije dopustio, jer su u francuskom gradu Lionu nekakvi emigranti pucali na našeg konzula!

Bio sam na svečanom otvorenju, pilo se, ne kažem, a bili su nazočni i svi moji prijatelji, "kraljevi" kavana, među njima i Balaž, direktor nekakve ex-im tvrtke vis-a Vis, gdje je Kaporčina bio pravni savjetnik koji je svom "uhljeblju" dao ime "Rogovi i kopita", poput Ostapa Bendera. I kasnije često smo se skupljali u "Lionu", kako smo ga, unatoč svemu, svi znali, a jedne večeri je naš prijatelj, učeni Gottess, nesvršeni filozof, ali fantastično naobraženi erudit, popeo se na stolicu i zatim stol, na užas gazde Marina, i održao prvi pravi protestni politički govor u Subotici nakon II. svjetskog rata, mislim javni, dijelom uperen protivu kardeljizma (mlađi neće niti znati što je to bilo), njegovog Zakona o udruženom radu, nazvavši ga Zakon o udruženom neradu. Vikao je "dolje Kardelj", potom, ne znam zašto, "živjela socijaldemokracija" što je sve bilo huljenje na samoupravni socijalizam, za kojim neki i danas plaču. Pritom je Gottess vikao iz sve snage, kao na daskama, očito revoltiran svim pobrojanim stvarima.

Špijuni sreski (ima ih ne samo kod Nušića) dojavu gdje treba i Gottess kod suca za prekršaje dobije mjesec dana državnog panziona, gdje je uredno morao srediti zapuštenu knjižnicu s poviše primjeraka znamenitih djela "Daleko je sunce" i "Beton i svici", koji su, da slika bude ljepša, upravo u Subotici, u komitejevoj vili na Paliću (Konenovoj) pisali državni literati Ćosić i Davičo, dakako osobno i članovi glavnih komiteja.

U biti, naš drug je naučio da ne treba cijepati strasti iz sveg grla što podučava stari Shakespeare, tj. ne vikati nepoćudne parole. Prođe jedno dvadesetak godina, vrijeme leti, kad nas usreći drugi put u tom stoljeću ("Poštar uvijek zvonu dvaput") genijalni redatelj Ljuša i "izmisli" Shakespeareov teatar "Globe"; pomiču veliku lakiranu daščaru na točkovima, s puno zrcala s vanjske strane, i vukući je od Sinagoge do Palića, prikazuje tragedije za lokalnu vrhušku i njihovu svitu. Tako ovaj meštar na koncu riješi da na Ljetnoj pozornici na Paliću postavi strašnog ubojicu "Richarda III." za Brkatog J., Boleta I. i Boškicu, a sve to u liku Radeta Šerbedžije, koji prilježno vježbaše prije podne, usred proljeća kasnog, na toj sceni u prirodi, glavni lik.

E, ne lezi vraže, kad tamo svakog dana sjedi jedan promatrač, puši i nešto za sebe

komentira, a to bijaše naš prijatelj Gottess, sad već umirovljenik.

Veliki glumac ne izdrži već priupita nepoznatog: "Gospodine, nešto Vam se ne sviđa?". "Šerbedžija, zašto tako vičete. Shakespeare nigdje nije napisao da tako treba urlati u ovom komadu. Znate, Richard III. kralj je bio ubojica, a ne kavanski bukač!" Gospodin Rade ušuti, zamisli se i upita: "Oprostite, a tko ste Vi?"

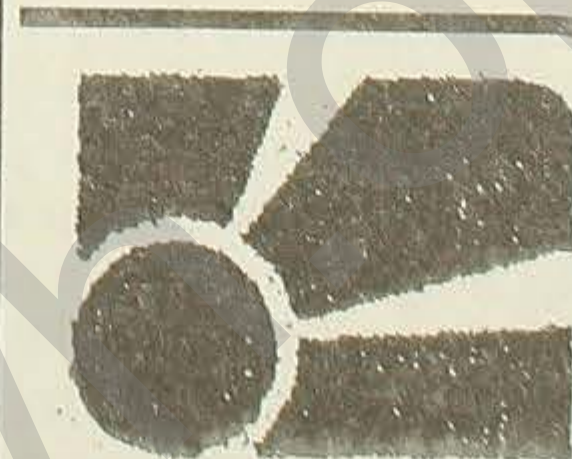
"Ja sam Gottess, ali to ne znači da nisam u pravu, jer u 'Hamletu' lijepo stoji kako treba glumiti i držite se toga i u 'Richardu III.' i nemojte tako jako vikati! Jeste da ovo nisu Dubrovačke ljetnje igre, ali ipak!

Šerbedžija uistinu spusti glas, tamo je akustika bila dobra, a poslije odu skupa njih dvojica na Ženski šrand, sve bježeći od Nade Kokotović, kroz paličku šumicu.

Tako je Gottess podučio Šerbedžiju, danas Hollywoodskog stara, filmsku svjetsku zvijezdu, ali Ljuša Ristić se nije mogao spriječiti da nam ne sruši kazalište iznutra, a moglo je još poslužiti, jer mi smo "čuvarni narod subotički". Potonji je vodio kamile po centru grada, ubijao više puta sirotog Alda Mora u raznim verzijama, sprovodio publikum kroz Varošku kuću do Népköra, sve to komentirajući sirotog Madácsa, ni krivog ni dužnog, a potom otišao za Beograd, za Beograd, da izrežira cijelu državnu politiku, i našu i svjetsku, kao "Od Lebana do Šangaja- bit će zemlja ružičastog raja". Sve to uz pomoć jedne svoje drugarice čije brojne uknjižene napise, sada sređuje neki prinudni knjižničar i u državnom skromnom panzionu pozadi, još uvijek, Lenjinovog parka! "Život je priča koju kazuje idiot, puna buke i bijesa" i to je rakao onaj genije koji je pisao kazališne komade prije četiristo i više godina!

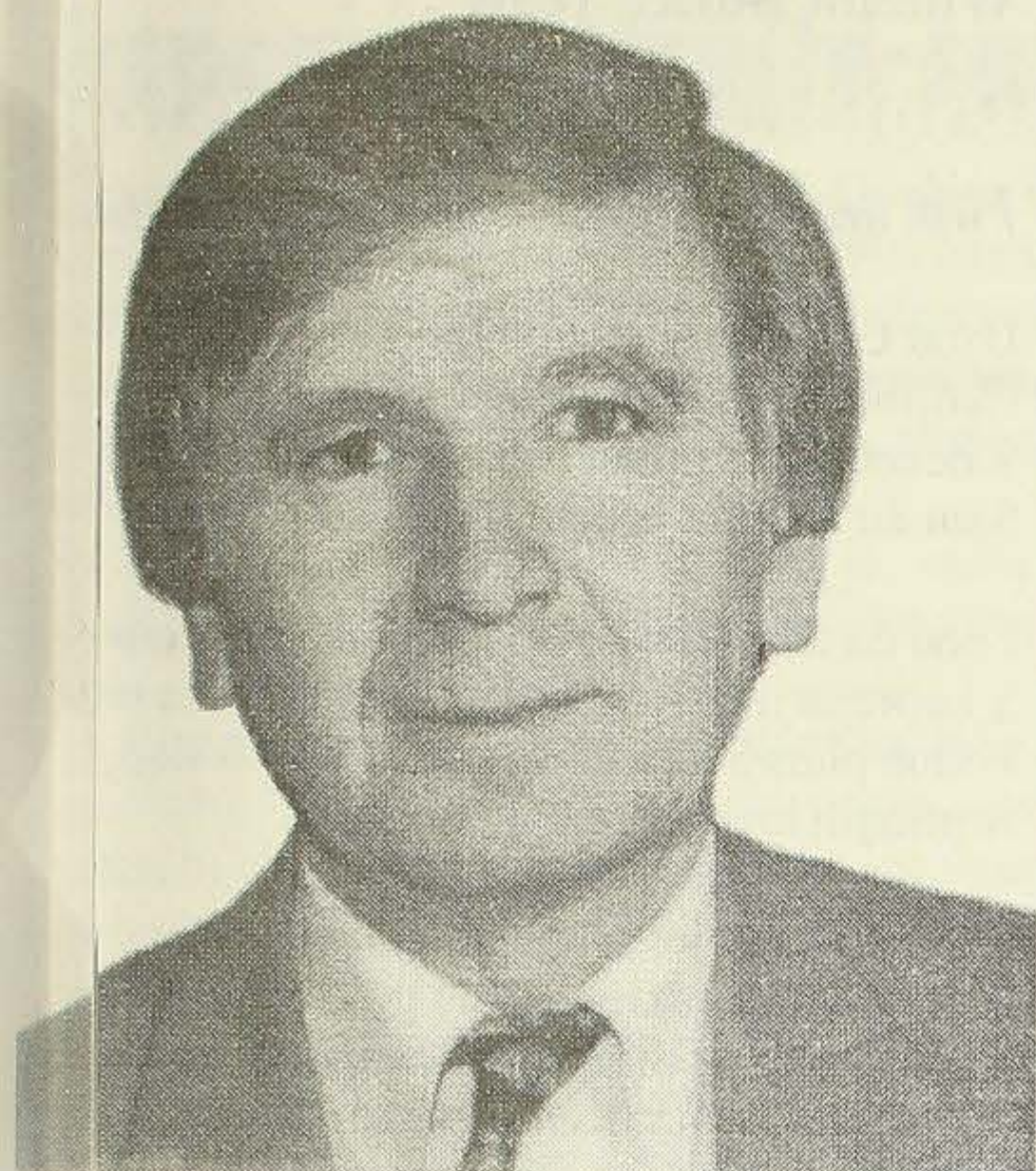
Milivoj Prčić

**MENI RUČAK I MENI VEČERA,
BANKETI, GODIŠNJICE,
SVADBE, ROĐENDANI,
IMENDANI I
DRUGE PRIGODE...**

**RESTORAN
KAFE
PIVNICA
NÉPKÖR**

Informacije i rezervacije: 555-480

nar je upriličio. To je još jedna potvrda o kojnu smo i prije govorili da nas "Gubec" vež za sva vremena i osjećaj pripadnosti oste trajan. To jest lijep osjećaj, ali je naša obzva održati takovu klimu i politiku Druva.

Korijeni sa zemlje vode

Zaobljenik ste jabuka, jedan od vrsnih pozavalaca i proizvođača. Kakav je plan jabuka?

B. I.: Kao i svima nama, korijeni vode sa zenje jer iz nje smo svi potekli, pa stoga i ja ništa drugojačiji. Dapače, rođen sam na selu, odrastao i u vrlo ranoj mladosti sam odlčio ne napuštati selo, odnosno Tavkut. Za to je bilo više razloga, ali jedan je vjerojatno bio najjači a to je ljubav prema zenji, salašima, toj prostoj i jednostvanoj filofiji života ljudi oko sebe, bez obzira na sveškoće i umanjivanja vrijednosti sela koj su doživljena tijekom vremena. I to je moda bio jedan od izazova koji sam osjetio da mogu, trebam i da hoću nešto učiniti više pruajući primjer koji bi povukao i ostale. U tom traženju uskočila je jabuka, koja je prešla u moju ljubav i osnovu moga rada i, normalno, izvor života. Kao i svaki posao, treb puno rada, upornosti, neprestanog učeja, jer nismo ni svjesni koliko se uvjeti brzmijenjaju.

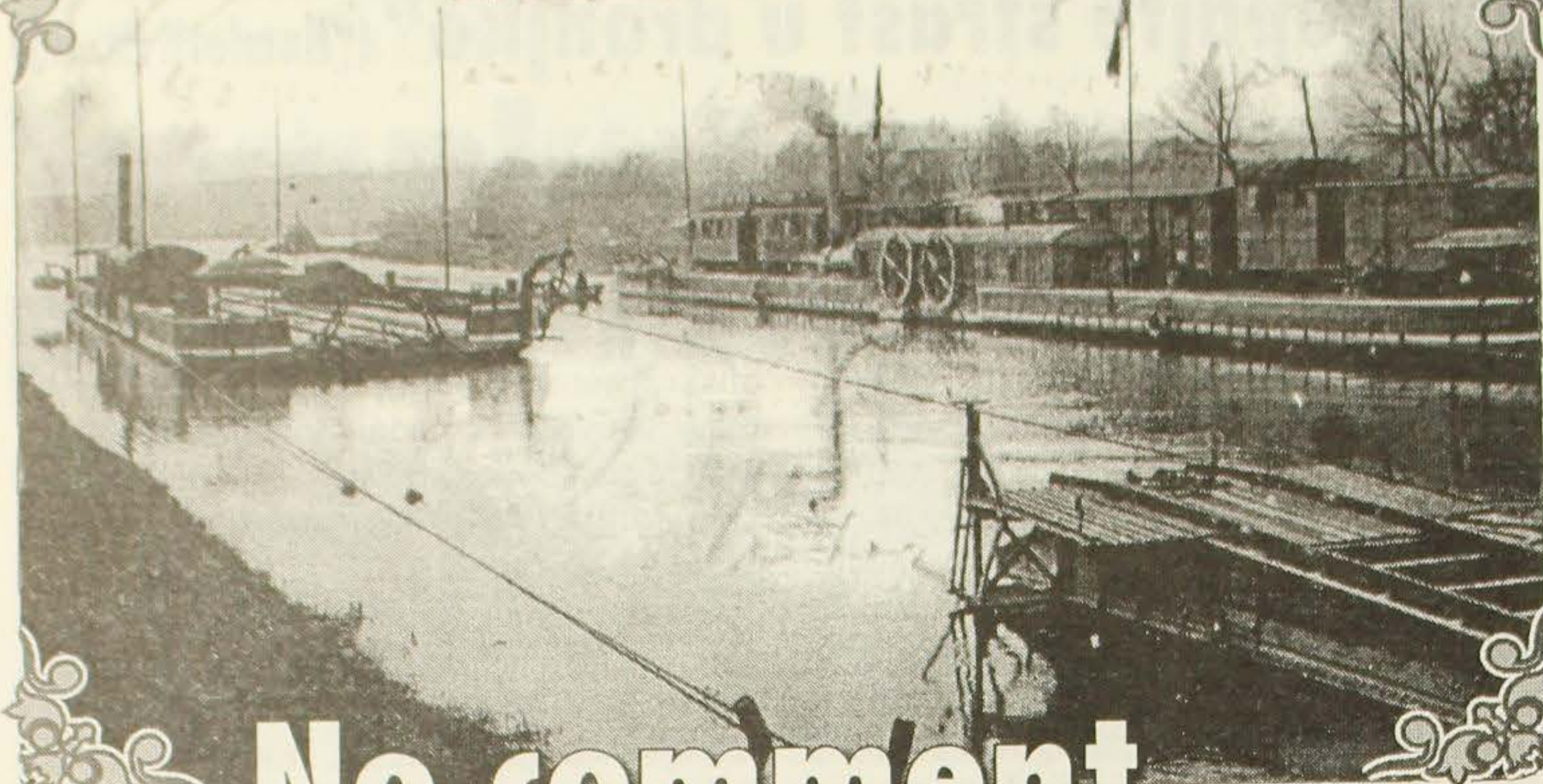
Meu prvim ste proizvođač špargle kod nas. Kako je došlo do ove realizacije?

B. I.: Špargla je sasvim slučajno ušla u proram, na nagovor mojih partnera iz Njemačke. Ona je tu, ne znam kako će sve to još ankecionirati i kakove će učinke dati ali što me mene tiče to jest jedan veliki izazov, koj bi sigurno mogao biti od značaja ukoliko bi se pokazalo da se može uspješno ovce gajiti (što ne bi smjelo biti upitno), za što i trebalo naći mjesto i na gazdinstvima naš ljudi.

Vojislav Sekelj

Iz starog albuma

A gőzkomp kikötés előtt és kikötés után
Die Dampffähre vor und nach der Landung

No comment nakon dvije godine

Krležijana

Dosadna djeca dosadnih roditelja

Današnjoj građanskoj djeci je uopće sve dosadno. Djeca se dosađuju po uzoru svojih dosadnih roditelja, kojima je isto tako sve dosadno. Djeca žive u dućanu igračaka, dječje sobe su nagomilane gramofonskim pločama, radio-aparatima, akvarelnim paletama, glinom od koje mijese kipove, dječjom poezijom koju ne čitaju, djeca se voze biciklima, njihove senzacije počinju automobilskom brzinom iznad sedamdeset do stotinu kilometara na sat, a ostalo im neizrecivo dosađuje. Spleen počinje veoma rano, i djevojčice zijevaju na vlastitim žurovima, u teatru i na čajankama i po slastičarnicama.

Miroslav Krleža, 1942.

James Joyce

Ulysses /27./

Sjedući kraj njega, Stephen riješi zadatke. Pomoću algebre dokazuje da je Shakespeareov duh Hamletov djed. Sargent je iskosa škiljio kroz naderene naočari. Hokejski su štapovi kloparali u ropotarnici: muklo odjekuje udarac lopte, čuju se poklici s igrališta.

Ozbiljno plešući maurski ples na stanici promiču u svoje brojke zakrabuljeni simboli sa čudnovatim kapama od kvadrata i kubusa. Pružaju ruke, prelaze na drugu stranu, poklone se pred patnerom: tako vragoljani, sinovi mašte Maura. Takodjer otišli s ovoga svijeta, Averroes i Mojsije Maimonides, ljudi tajanstveni po izgledu i u kretnji, koji su u svojim ogledalima sijeri odbijeskavali zagonetnu dušu svijeta, tminu koja se sjala u sjetlosti, a koja svetlost nije mogla shvatiti.

-- Razumješ li sad? Možeš li sada drugi zadatak sam riješiti?

Aforizmi

- * Čovjek bez etikete, roba bez marke.
- * Za ljudoždere svi su ljudi jednaki.
- * Mora se imati petlja da biste izišli na magistralu.
- * Da nije ekstremist, svi bismo bili jednaki.
- * Čarobnjak je otišao, a narod i dalje traži obećanja.
- * Rat je izgubljen kada je neprijatelj prešao na našu stranu.
- * Neka sve bude po zakonu. Zakon smo mi pisali.
- * Za genijalca najteže je biti normalan.
- * Mi tražimo ono što smo izgubili.
- * Zvijezda je dugo bila križ za naš narod.
- * Ako se klica razvije, nastat će epidemija.

Dujo Runje

Mudrost

Možeš mnogo toga razumjeti, spoznati, doživjeti...ali možeš živjeti samo od onoga u što vjeruješ.

Razlika između vina i žene

- * Vino može opiti i prije pića. A žene otrezni i poslije njega.
- * Prvo sam volio žene, poslije vino, onda cvijeće. Sada volim kamenje. Ide to sa godinama, a kamenje je bez većih prohtjeva i razlike nema.
- * I vino i žena, znaju i mogu iznevjeriti, i to kada su ti najpotrebniji.

Dugim drhtavim potezima prepisivao je Sargent podatke. Uvijek čekajući da mu se pomogne jednom riječi, ruka mu je vjerno pomicala: nestalne simbole, a pri tom mu je stid tinjao pod bezbojnom kožom. Amor matris: subjektiv i genitiv objekta. Dojila ga je svojim slabokrvnim i vodnjikavokiselkastim mlijekom i pred pogledom drugih skrivala njegove pelene.

Poput njega bio sam i ja, jednaka spuštenu ramena, ista nesklapnost. Moje se djetinjstvo sagiba pokraj mene. Odveć daleko, a da bih ga lakorukom mogao samo dodirnuti. Moje je daleko, a njegovo tajanstveno poput naših očiju. Tajne, tihe, kamenostudene sjede u tamnim palačama naših dvaju srdaca: tajne, kojima je dotužila njihova tiranija tirani, želja da ih svrgnu s prijestolja.

Zadaci bijahu riješeni.

-- Pa to je vrlo jednostavno reče Stephen ustavši.

-- Da, gospodine. Hvala odgovori Sargent.

I osuši stranicu tankom bugaćicom te se s bilježnicom vrati svojoj klupi.

-- Bilo bi dobro, da uzmeš hokejsku palicu i da se pridružiš drugima reče Stephen, idući prema vratima za nesklapnim dječakovim likom.

-- Da, gospodine.

U hodniku se čulo gdje ga s igrališta dozivaju.

-Sargent!

-- Potrči reče Stephen. Gospodin Deasy te zove.

(nastavit će se)

Esperimentirajte-samo naprijed

Snaga odijevanja je nevjerojatna. Osobito ukoliko to učinite na pravi način. Voljenu osobu možete ostaviti bez daha, a pri tom niti okolica ne ostati ravnodušna. Uradite to. Načinite eksperiment koji puta, ne obzirajući se na refleksnu reakciju samoograničenja. Ako osjetite impuls zadovoljavajuće reakcije vlastitog bića, slobodno ga prisvojite. Spontano sve to postati dio Vas...

Vaš stil - Vaš život! Neophodno je imati viziju! Ista se nalazi u modnim časopisima, u užem i širemokruženju... Moda je ponuda, a na Vas je da uzmete "dio ponudnog kolačića".

Ove sezone nosi se uglavnom sportska elegancija u klasičnim bojama poput crne, sive, drap i bordo. Naravno, iste se osvježavaju svijetlim bojama bijele, roze, zelenom, plavom i crvenom... Kreativnost se ogleda u kombiniranju istih. Evo nekoliko prijedloga: Crni strukirani duži sako (pouč tričetvrt kaputića) u kombinaciji s podužom uskom crnom suknjom (srezom do iznad koljena) ili duge hlače-zvoncare

ili čak kratka do iznad koljena crna suknja... Ovo isto možete učiniti u kombinaciji sa sivim, drap ili bordo kompletom... Kompleti su pretežno od spdeksa, košulje od

sve, a maje od pamuka. Pri tom obratite pozornost na neizostavni detalj:

huhop »čarape« koje će Vam dati notu ženstvenosti, tajnovitosti... Ove sezone su »in« čipkaste sa širokim spektrom dizajna za svačiji ukus. Ukoliko ste se pak odlučili za haljinu -- što jednostavnije to bolje! Ovisi od situacije u kojoj se nalazite.

Pridivna elegantna haljina s dugim tankim bretelama, uska i duga do člaka koja

pruža mogućnost obnaženih ramena nosi se u svim svečanijim prilikama. Ista se nosi ispod bundice ili kaputića tako da odgovara svakoj sezoni.

Haljina bez rukava s »mornarskim lukom« između ramena, s naglašenim stikom i dužinom do koljena je također moderna. Kombinira se s košuljom, rolkom ili polurolkom. Za one koji su se odlučili za svakodnevnu

vajantu najprikladnija je klasična suknja sa body majom, koja ima završetke rukava i tako u sebi sadrži dio hipi stila iz 60-tih i 70-tih.

Već spomenute zvoncare (hlače) veoma bi lijepo pristajale uz body maju istog stila. Dok bi hlače trebalo da su od teksasa s lasteksom (i eventualnim cvjetnim dezenom na zvoncari) u sebi, a maja od pamuka na

sve pruže, s ili bez umjetnog krzna na rubu okovratnika.

Namajte izbor. Eksperimentirajte... Imajte viziju. Samo naprijed

Dijana Prčić

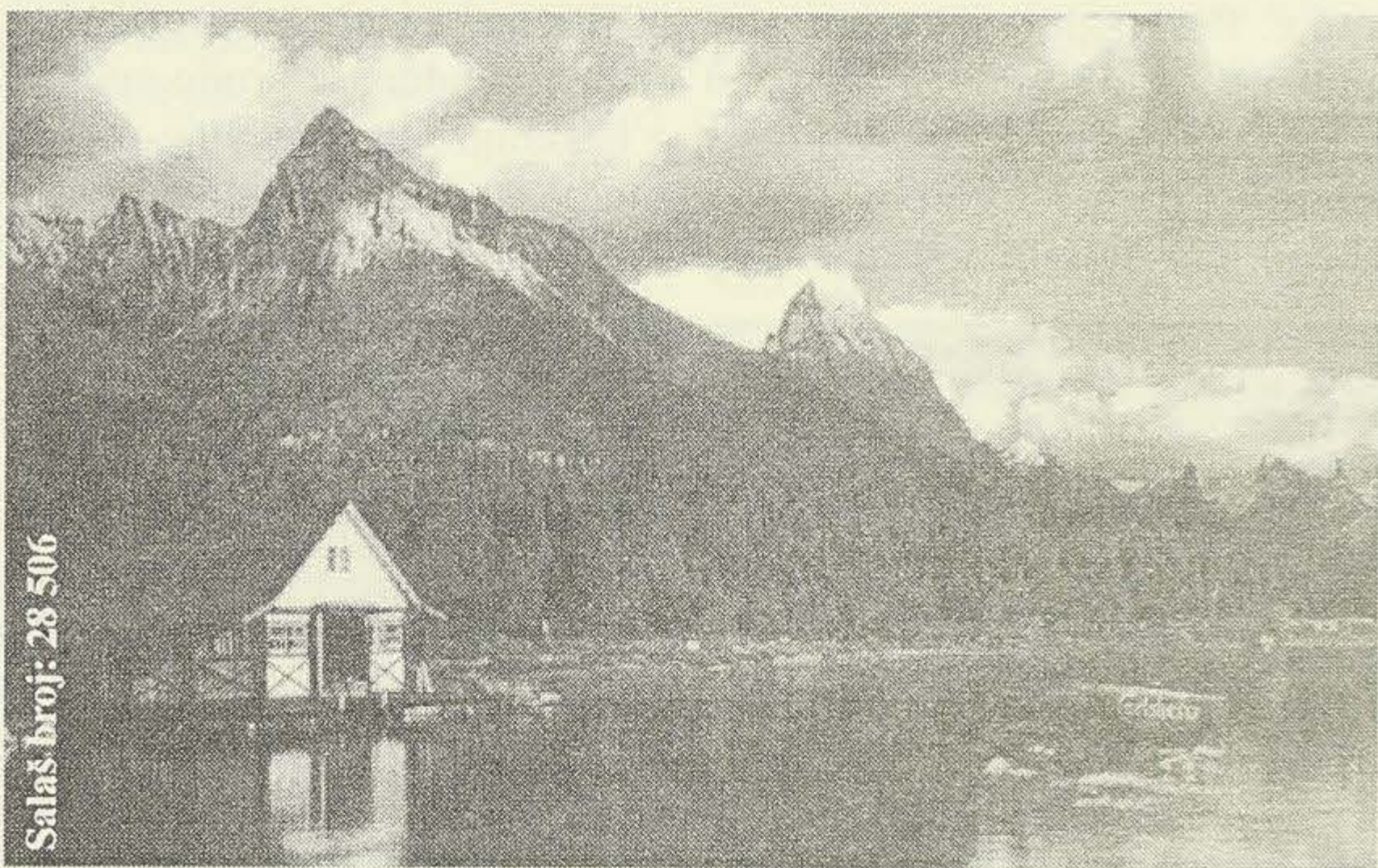
Bjelina šlinga

Likovni odjel, odsjek za šling, organizira drugu izložbu koja će biti otvorena od 27. ožujka do 7. travnja 2001. (osim nedjelje) od 10 do 12 i od 17 do 19 sati u velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra "Bunjevačko kolo".

Izložba će biti otvorena uz prigodan kulturni program, zatim će uslijediti pozdravni govor predsjednika **Bele Ivkovića**, a sam čin otvaranja će uveličati **mr. Andrija Kopilović**.

Moba s krumpiračom bez krumpira

"Moba" - 24. ožujka 2001. na salašu. Ovo je prva moba u ovom mileniju koja se inače organizira 123 godine. Organizator je imao u vidu zalaganja svih pozvanih na prethodnim mobama. Druženje pod nazivom "Prolićno spremanje" predstavlja "intelektualni napor" uz motiku, sikiru i pilu te je to prava manifestacija umnih i fizičkih te hemijskih sposobnosti. Njihova fizička kondicija je dio nacionalnog bogatstva.

"Rad i rezultati rada određuju tvoj položaj u društvu", poruka je domaćina. Svaka moba ima svoj program, pa tako i ova:

9 sati Okupljanje. 9,15 -Čestitanje Josama. 9,30 -Raspored po grupama i početak rada, pauze po potrebi, osvježenje po mogućnosti. 12,30 -Pranje ruku. 12,45 -Slike s radnih moba - Juriga solo. 13 -Užna. 14 - Nastavak radova. Pauza po potrebi. 17 -Završetak radova, kupljenje i pakiranje alata, riječ zahvale. 18 -Svršetak. Izrazi zadovoljstva. Prigodan kulturno-umjetnički program mobaša.

Na mobu će biti organizirane radne grupe koje će imati svoje poslove:

1.Grabljanje ledine, 2.Kresanje dračova, 3.Vađenje starih drva, 4.Skupljanje granja i drva, 5.U kujni, oko peći i na bocama.

Robot mesožder

Čovjek je u opasnosti da ga progutaju tehnološke skalamerije koje je izmislio, nakon što su američki istraživači nedavno obznanalili da su načinili robota čije se kretanje zasniva na potrošnji mesa!

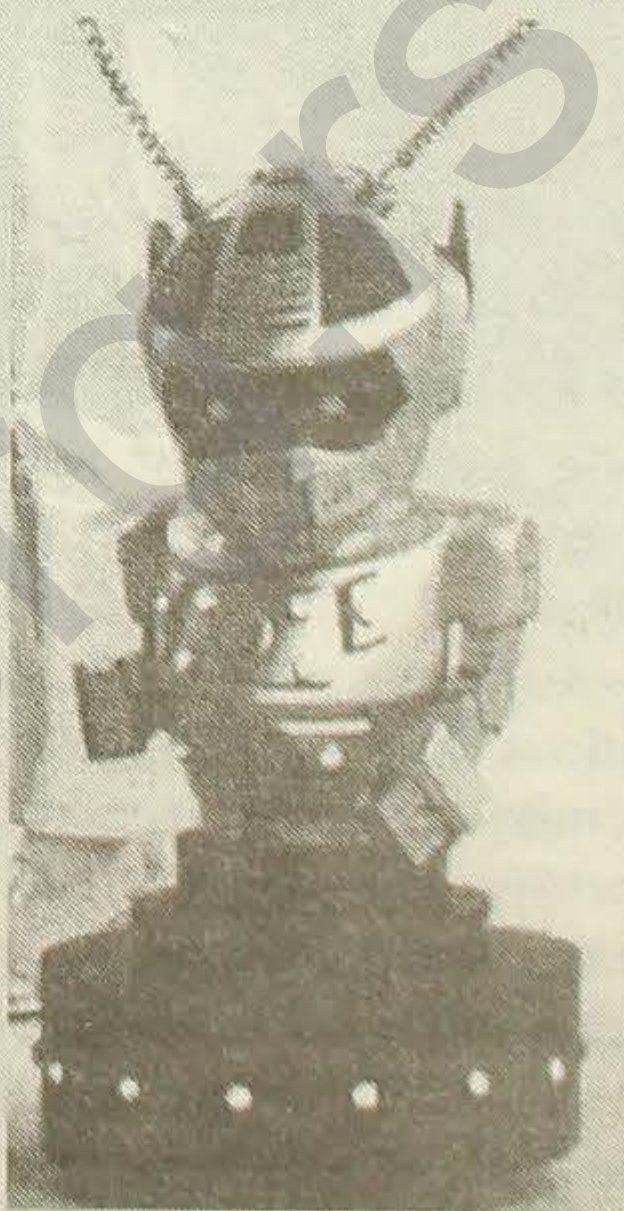
"Gastrorobota", nazvanog Ču Ču, koji liči na voz s 12 točkica, pokreću mikrobi iz hrane, pretvarajući se u struju. Svaka ćelija stvara enzime koji razlažu ugljene hidrate.

"Meso je savršeno gorivo, imajući u vidu učinak. Rastinje ni izdaleka nije toliko iskoristivo", kaže izumitelj Stjuart Vilkinson, sa Univerziteta Južna Florida u Tampa. "Preobražavanje hrane u gorivo jedinstven je postupak, a to što sam uradio dovoljno je da opskrbi jednog robota".

Ču Ču guta kocke šećera, a uskoro bi mogao da ih zameni travom. Ali, njegov obrok je prečišćen u poređenju sa sabratom na Univerzitetu Zapadna Engleska, koji se hrani puževima golaćima.

Stjuart Vilkinson vragolasto upozorava zbog čega "gastrorobot" ne sme da okusi meso: "U protivnom, opaziće mnogo ljudi koji jure unakolo i pokušaću da ih pojede".

Preneseno, "Svest" str. 9

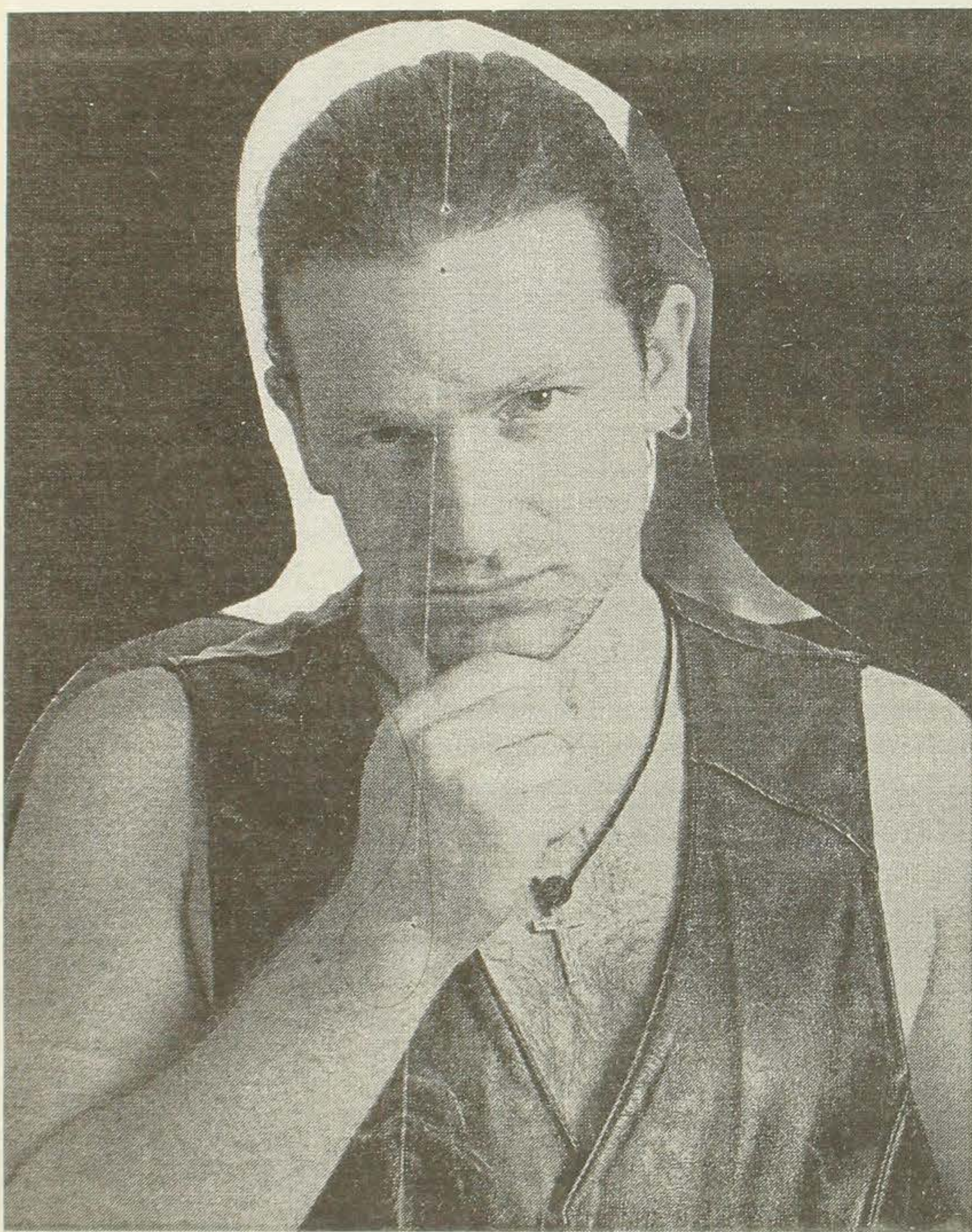

Tako božanstveno sporo

Hotel Milion dolara (The Million Dollar Hotel) -
Režija: Vim Venders (Wim Wenders) - Ideja i
scenario: Bono, Nikolas Klajn (Nicholas Klein) -
Gluloge: Džeremi Dejvis (Jeremy Davies), Mila
Jovović, Mel Gibson

Vendersovi filmovi su se uvek prepoznavali po formuli usamljenost - ljubavna priča - spor tempo - rok-en-rol, koje se on pridržavao sa manje ili više uspeha i odstupanja. Pa pošto u "Hotelu Milion dolara" ne manjka ni jedan od ovih elemenata, čiji zbir ima za cilj stvaranje osećanja beskrajnog toka stvarnosti (ne toka svesti, kategorije čija je vrednost uvek bila diskutabilna), po svemu je to njegov uobičajeni rad.

A nije. Posle izleta u evro- i sinema-filičnu "Lisabonsku priču" i humanistički angažovanu "Buena Vistu", Venders se vratio svojoj formuli sa novim žarom (ako se za beskrajno usporavanje može upotrebiti izraz "sa žarom"). Osećanje beskrajnog toka stvarnosti, moćno kao ogromna reka dok spokojno valja nepregledne mase

voda, osećanje koje je Venders otelotvorio u "Alisi u gradovima", a koje je delimično postizao i u filmovima "U toku vremena", "Pariz Teksas", "Nebo nad Berlinom" i "Do kraja sveta", kao da se obnovilo u njemu u svoj snazi. Za jedini dodatak formuli, "Hotel Milion dolara" ima površni krimi zaplet - ustupak konvenciji ili, tačnije, spoljni faktor koji umiruje surove zahteve gledalaca za opetovanjem uvek istih senzacija, preko čega onda formula nesmetano deluje.

Odstupanje od formule osim ustupka konvenciji dopunjeno je i naglašavanjem poslednjeg elementa formule, rok-en-rola. Muzički, tu nema ničeg novog, jer rok gurui Bono (U2) i Brian Eno (ex Roxy Music, producent Davida Bowiea i U2, avangardni

kompozitor, između ostalog i muzike za MS Windows), a ranije Ry Cooder i drugi rokeri, stari su Vendersovi saradnici, dok je rok-en-rol pun melanholije, nostalgije i sete zaštitni znak njegovih filmova. Naglašavanje rok-en-rola nalazi se u skrivenoj, a jasnoj poenti filma koja je čisto rokersko "Everybody hurts, everybody cry" (rečeno REM-ovski, jer Bono to ume da kaže samo socijalno angažovano, kao "Sunday Bloody Sunday" ili "Miss Sarajevo"), koje se od opčinjenosti savršenstvom celine pretvara u Bonovo "Beautiful Day". To je možda najveći domet rok-en-rola, mada nenameran i takoreći slučajan - ponovno otkriće milosrđa Avgustinovog charitasa, suštine koja svetu daje lepotu, a čoveku smisao, evanđeljske "Soli zemlje". Venders je jedini umetnik danas koji može da izrazi samosvest rok-en-rola, bez koje se ovaj raspada i beznadežno tone u istoriju.

Kao i uvek u Vendersovim filmovima i u "Hotelu Milion dolara" nema likova. Ima glumaca i uloga, ali nema identifikacijskog psihološkog obrasca, niti idealnih tipova. Ni Besonova muza Mila Jovović, niti holivudska zvezda Mel Gibson ništa ne menjaju. Sve je tu podređeno tempu, apsolutnom andanteu i legatu. U poređenju sa ostalim njegovim filmovima toka stvarnosti, "Hotel Milion dolara" zaslužuje mesto odmah uz nenadmašnu "Alisu u gradovima". Na sva pitanja, a sva su besmislena, jer samo to mogu biti, tu je jedini mogući odgovor - konvencija; na dilemu sadržaja, tu su patnja, tuga i bol sa zanosom, radošću i srećom; kao retko kada, čisto, jednostavno i jasno. I tako božanstveno spoooooro... Samo neka ne prestane...

Pera Marković

Pusta i ova Zemlja, Eliote

Lutanja predelima pustim smaraju.
 Neurastenične sakodnevnosti
 lažna proročka ognjišta gnjile.
 Sopstvenim se pepelom
 zamrle vatre posipaju.
 Ovde potopi samo
 jalove utiskuju vode.
 Stepenik do groma
 odviše je visok:
 kamo molitva jaka
 ruševine ove da podupre?

Vesna Weiss

TV SERVIS "LAMBADA"
 POPRAVKA TV I VIDEO UREĐAJA
 DOMAĆE I INOSTRANE PROIZVODNJE
 TEL: 37-519

Irska (V)

11. Tolim 1739. godine je gotovo pola miliona ljudi umrlo u Irskoj zato što je te godine poticao rod krompira, najbitnijeg sastojka irskog nacionalnog jela -- ovčijeg paprikaša. Iracu bili i ostali najveći potrošači krompira na svetu, daleko ispred Nemaca.

12. Irac je najviše u: SAD, Engleskoj, na Novom Zelandu, u Škotskoj, Australiji i Južnoj Africi. Ime i u Irskoj.

13. Kao put navede u Irsku, zasigurno neće moći zacići pravu instituciju ovog naroda, zvanu-pab (pub). Mirisu Irske, rasutom po velikim kolonama penastog, teškog crnog piva, mao je, uzgred, izgleda jedino odoleti

slani irski pesnik, William Butler Yeats. Odlučivši da jedan "cherry" drmne s nog, u pabu "Toner's", slavni Irac je izgovorio (čuvenu) rečenicu: "Evo, ušao sam u pab. A sada me vodite kući, i to smesta." Davaću vas kratkim vodičem kroz dablinske pabove:

14. **Kratki vodič kroz Dablinske pabove**

Nepična mešavina bara, restorana i krčme, dablinski su pabovi već odavno postali prava institucija. Poseta dablinskim pabovima po tradiciji mora da otpočne u "Davey Byrn's" pabu, u pomenutoj Duke Street, broj 21. Tu je najveći izbor viskija tek drugi razlog za to: prvi je taj što je ovaj pab ovekovečen u slavnom romanu "Ulyssesu" Jamesa Joycea. Tada, potom, pab "Toner's", u Lower Bogott (Loer Bogot) ulici, broj 139. Ovo je tipičan irski pab. Otvorio ga je još 1842. god.

Andrew Rodgers (Endrju Rodžers), koji je bio vinar u istoj ulici, još davne 1817. U njemu se još i sada osećaju arome staroga dućana kolonijalne robe i mračne čari zavera koje su tu kovane protiv Engleza. Ovo je jedini pab u Dublinu u koji je ikada kročio zakleti "antipivopija", Yeats. Prezirao je sva javna mesta, a po mržnji prema pivu mu je ravan i aktuelni crnogorski predsednik Milo Đukanović. Yeats je (i pored te mane) 1923. dobio Nobelovu nagradu za književnost, ali samo zato "što u žiriju nije bio nijedan Irac", kako je sam pametno zaključio.

"Pallace Bar" je novinarski pab, u kog svraćaju i političari, studenti, svi autentični Dablinci. Pisac Flahen O' Brian (Flen O' Brajen) je rekao: "Ovo nije bar, premda se šljema, nije ni restoran, premda se bogovski jede, nije ni prenoćište, konak, mada tu uvek možete prespavati. Ovo je kulturno mesto".

"Barasen Head" je pab smešten u ulici Lavier Bridge (Most Lavje), otvoren još 1685. Ali, verovali ili ne ima još dužu tradiciju. Među istim ovim zidovima je postojala krčma, koju su posećivali namernici, trgovci i hodočasnici još u XII veku. Ovaj je pab bio i štab Ujedinjenih Iraca, na čelu s Robertom Emmetom (Emet), koji je živio u jednoj skrivenoj prostoriji na poluspratu, i koja je i danas nameštena kao u to vreme. Daniel O' Connell, dobio je tu nadimak "Oslobodilac". U čuvenoj se "zadnjoj sobi" sastajao s parlamentarcima i diplomatama, a u njoj se danas služe vrhunska jela klasične irske kuhinje.

U Irskoj postoji više od 15.000 pabova: mnogi se Iraci žale da je to malo, jer je, recimo, 1850. Bilo 17.000! U Dublinu ih, od ukupno 800, ima pedesetak s pravom i dugogodišnjom tradicijom, ostali su "novokomponovani", odnosno nisu stariji od jednog veka. Među starim i renomiranim je i "Doheny & Nesbitt", koji postoji već više od 130 godina, i koji je izgrađen s besprekornom viktorijanskom elegancijom, i koji je glavno stecište tzv. Pajnt drinkersa. Da bi neko postao član, mora da bude predložen od tri stara člana, i da ispije sedamnaest (17!) krigli piva: jednu za drugom, naiskap, a potom da plati piće svim članovima saveta, te da sa svakim od njih zguta još jednu kriglu. Uzmite u obzir to da u Savetu ima sedam članova i izračunajte da broj popijenih krigli, potrebnih da bi se postao član penje na 24, a da ni tu nije kraj, jer ako neko od prisutnih odluči da vas oproba, kao kandidat ne smete da odbijete da platite još jednu turu, i popijete još koju kriglu. Ako do ove faze izdržite na nogama, predstoji još jedna, finalna proba: penjanje uz strme stepenice koje, naizgled, vode u mrak i gde vam se može dogoditi da, ako ste zgutali suviše piva, neočekivano lupite tintarom o plafon. Onaj ko ovu šalu ne shvati preozbiljno, dobija pravo na člansku kartu običnog člana. Koliko je piva neophodno strusiti za funkconerski status strogo je čuvana tajna.

(Nastaviće se)

Robert G. Tilly

Pisanje tuđih vlastitih imena

Pisanje vlastitih imena i ne samo tuđih nije nimalo jednostavno, kako se obično misli, jer na način pisanja utječu ne samo lingvistički već i nejezični razlozi: tradicionalni, historijski, sociološki i drugi. Pitanje hoćemo li, primjerice, pisati Gjalski ili Đalski i nije, strogo uzev, pravopisno, već je tu riječ o poštivanju načina na koji je sam književnik pisao svoje prezime (a pisao ga je Gjalski).

Način pisanja tuđih vlastitih imena ovisi o tome jesu li u pitanju imena iz jezika koji se služe latinicom, ćirilicom ili nekim trećim pismom. Ovaj put zadržat ćemo se na pisanju imena iz jezika (i to samo nekih) koji se služe latinicom.

Opće je pravilo da se tuđa imena pišu onako kako se pišu u jeziku iz kojega dolaze. Međutim, u dugogodišnjim kontaktima s drugim narodima i jezicima brojna su se vlastita imena i osobna i geografska prilagodila tako da ih možemo smatrati dijelom naše onomastike (imenarstva). Tako se, za razliku od izvornih oblika, nazivi mjesta i država pišu ovako: *Beč, Budimpešta, Kairo, Kijev, Pečuh, Rim, Segedin, Solun, Varšava, Venecija (i Mleci), Austrija, Češka, Mađarska, Nizozemska, Njemačka, Rumunjska, Španjolska*.

U bibliografijama, u poštanskom prometu, u diplomatskoj i poslovnoj komunikaciji te na geografskim kartama strana će se vlastita imena pisati izvorno.

Pravilo o izvornom pisanju stranih vlastitih imena odnosi se samo na oblik nominativa, dok će ostali padeži te od imena izvedeni posvojni i drugi pridjevi dobivati svoj oblik prema našim deklinacijskim obrascima. Pri tome valja ukazati na neke najbitnije osobine deklinacije stranih imena i načini njihova pisanja.

Vlastita imena na nenaglašeno **o** ili **a** mijenjaju se kao i naša imena, a na isti način tvore i posvojne pridjeve: *Bilbao, Bilbaa, Makao, Makaa, Tasso, Tassa, Tassov; Tokio, Tokija; Guardia, Guardije; Tisza, Tisze, Tiszin*.

Ako je krajnje **o** naglašeno, na njega se nadovezuju padežni nastavci: *Hugo, Hugoa, Hugoov; Rousseau, Rousseaua, Rosseauov*.

Između samoglasničkih skupova **ie, ia** unosi se u promjeni **j**: *Columbia, Columbije, Croatia, Croatije*, ali ako je **i** u samoglasničkom skupu samo pravopisni znak i ne izgovara se, ne pišemo **j**, npr.: *Boccacio, Boccacia*.

U romanskih vlastitih imena na **ca** (izgovara se **ka**) u deklinaciji i u posvojnim pridjevima piše se **k** prema izgovoru: *Petrarca, Petrarke, Petrarkin; Lorca, Lorke, Lorkin*.

O drugim važnijim pravilima u pisanju stranih vlastitih imena bit će riječi u sljedećem broju.

Mr. Josip Buljovčić

"Švabice" brišu tabue

Nadežda Četković i Dobrila Sindelić-Ibrajter, *Dunavske Švabice*, Medijska knjižara Krug, Beograd, 2000.

Nakon više od pola stoljeća knjiga »Dunavske Švabice« otvara tabuizirane teme i vremenom prekrivene rane. Autorice **Nadežda Četković**, profesorica filozofije, aktivistica u ženskom pokretu, biografinja Vesne Pešić, i **Dobrila Sindelić-Ibrajter**, pravnica, urednica književnog i tribinskog programa u Kulturnom centru Beograda, zabilježile su priče četiri žene, dunavske Švabice, koje su, nakon završetka Drugog svjetskog rata, ostale živjeti u Banatu, gdje su i rođene, noseći na svojim leđima, kao Njemice, teret kolektivne krivnje.

Iako je naslov knjige »Dunavske Švabice« -- mnogo općiji, pa samim tim i ne baš u potpunosti reprezentativan u odnosu na osobne stranice ženskih života o kojima je ovdje riječ, valja ipak pozdraviti napor autorica da se konačno, za početak pojedinačnim iznošenjem osobnih usuda ovdje ostalih Švabica, progovori o nanijetim nepravdama, o kojima se šutjelo više od šezdeset godina.

- Mom mužu je to škodilo što sam Nemica. Mislim, potcenjivali su ga. Na primer, za vreme otkupa, koji je bio strašan..., sve su nam uzimali, morali smo da damo i ono što nemamo...
(priča Roze Ljiljak)

- Sina nisam učila nemački jezik...samo malo. Nisam imala vremena, osećam se krivom zbog toga. Ali i deca su tu bila sa kojom je učio srpski... Sećam se jednom je došla komšinica, jedna Nemica, i obratila mu se na nemačkom: »Zašto ne učiš nemački?«, a on se sakrio iza mene i, kako je bio mali, nije umeo lepo da govori, kaže joj: »Ja nisam Faba (Švaba), ja sam Sibin (Srbini), moja mama je Fabica i naša mačka!« Mačku smo bili dobili od moga tate i on je bio računao da je mačka Švabica...
(priča Marije Šibul)

Kako navode autorice, Njemci, tzv. podunavski (Dunavski) Švabe, došli su na ove prostore početkom 18. stoljeća i puna dva vijeka njihovog boravka u Vojvodini je uvelike izmijenilo kulturne i civilizacijske navike ljudi na ovom prostoru, čineći Njemce pozitivnim faktorom u životu drugih naroda s ovoga tla. Po izbijanju Drugog svjetskog rata, dio Švaba nije odolio Hitlerovoj ideologiji. Krajem 1944. s njemačkom vojskom povukli su se oni koji su u ratu okrvavili ruke i oni koji su bili dovoljno svjesni što znači osveta. Ostali su uglavnom oni koji nisu nikome ništa našao učinili i koji nisu vjerovali da će osveta nad nevinima postati stvarnost. Ali, u multikulturnoj i multietničkoj zajednici, kada postoje pobijedni i pobijednici, a kad je i među njima mnogo nevinih, sve što je različito postaje neprijateljsko. Četiri dunavske Švabice iz ove knjige svjedoci su ove gorke istine. One nisu bile u vojnim jedinicama. Drugi svjetski rat im je oduzeo mnogo: drage i najdraže osobe, u njihove živote unio neizvjesnost

i kaos... »Teško da bi ih i najoštriji tužilac za nešto mogao osuditi«, vele autorice... A ipak, nad njima je primijenjeno načelo kolektivne krivnje. Po završetku rata oduzimana im je imovina, tjerane su u logore, u njihove kuće naseljeni su kolonisti...

»Svih ovih pedeset i pet godina nismo se zapitali gde su Dunavske Švabe nestale? Šta im se dogodilo? Zašto se nisu vratili u svoje kuće? Da li je moguće da je toliki broj ljudi kriv, da su počinili zločine protiv čovečanstva, da su im dobra koje su generacije pre njih stekle pravedno oduzeta, da su i švapska deca kriva? Zašto se i oni koji su ostali ne izjašnjavaju kao Nemci/Nemice? Šta se događalo u logorima za Nemce, Nemice i njihovu decu?...« neka su od pitanja-tema koje otvara predgovor ovoj knjizi.

Kako se u predgovoru još navodi, knjiga nema namjeru da ideje epohe konfrontira s povijesnim činjenicama, već bilježi što se dogodilo ženama koje su svoj vijek proživjele kraj nas, osuđene od većine za ono što osobno nisu počinile; okrivljene samo zato što su pripadale njemačkoj etničkoj zajednici s ovih prostora.

Upravo za ovakvu tematiku koja još uvijek zadire u javnosti malo poznate i desetljećima tabuizirane činjenice, autorice su odabrale pravi i, čini se za sada (bar dok se u potpunosti ne otvore povijesničarski arhivi), jedini mogući književni žanr: ispovijest.

Četiri žene (Lj. S., Terezija Simić, Roza Ljiljak i Marija Šibul) prisjećaju se događaja iz svojih života, od djetinjstva, pa sve do skorijih dana, i u tim prisjećanjima čitatelj prati njihovo (samo)razotkrivanje i izražavanje vlastitog im duhovnog identiteta. Istodobno, jednostavnim slikanjem njihovih života i sudbina oko njih, ispričani su i povijesni i politički događaji, u mjeri u kojoj su utjecali na njihove živote. Stoga, iako ni po namjeri autorica, ni po svojoj žanrovskoj koncepciji tome ne pretendira, ova knjiga ipak ima i znatan dokumentarno-povijesni značaj.

Sve četiri junakinje su u vrijeme Drugog svjetskog rata bile djevojke. Sjećanja iz predratnog razdoblja ograničena su im na neke osobitosti iz njihovog djetinjstva (uspomene na baku, djeda, odnose s majkom, red i čistoću, radinost, običaje u njihovim švapskim kućama...). Međutim, o poslijeratnom razdoblju sve četiri najviše govore. To je, zapravo, razdoblje njihove socijalizacije, tj. ponovnog pokušaja integriranja u, sada, jedno novo društvo, u kojem su one, zbog svoga etničkog podrijetla, svrstane u posebnu grupu stanovnika. Njihov proces socijalizacije zapravo je više proces prilagođavanja drugima, nego što je proces nesmetanog razvoja njih samih kao individua. Ove četiri žene se priklanjaju nekoj sigurnosti. Možda i nije slučajnost što su se sve četiri udale za Srbe, Bosance... One, dakako, to ne komentiraju tako, ali se često, među redovima, slične naznake daju naslutiti... Četiri Švabice su se uvijek morale dokazivati više nego drugi, čak i svojim svekrvama; da se svojoj djeci pravdaju što su Njemice, a da se »svojim Nijemcima« pravdaju što im djeca ne znaju njemački... U svojim ispovijedima, jedna od njih (Lj. S.) se čak pravda da nije nacionalist, ali da voli čuti njemački jezik (!). I još je dosta sličnih primjera...

Bježeći od neizvjesnosti, dakle, priklanjaju se sigurnosti. U radu vide, kako je rekla jedna od junakinja, spas od svih tuga... Važna im je potreba

Terezija Simić

za emocionalnim prihvaćanjem, bilo od strane svoje majke, svekrve ili svoga muža, djece, obitelji, okolice... I, iako su njihove životne priče bogate, dramatične, često i lirski obojene, one su gotovo uvijek i do kraja, protkane usamljenošću...

Predgovor »Dunavskim Švabicama«, koji je ujedno i zanimljiv sažetak svih čitateljevih dilema i pitanja koja mu se nameću čitanjem ovih ispovijesti, kao i pokušaj traženja smisla i jednog dijela odgovora, nosi naslov »Zavoleti Švabicu u sebi«. U njemu se, među ostalim, stereotip o Nijemcima nastao tokom ovih šezdesetak godina (npr. po riječima autorica: »Uobičajeno je i dalje žargonsko korišćenje rečenica poput "Mrzim te kao Nemca!"«) povezuje s predstavama o Srbima stvorenim u posljednjih desetak godina. Tako je pitanje kolektivne krivnje, primijenjeno na jednom etničkom grupom, koja je poistovećena s jednom ideologijom prije više od pol stoljeća, nanovo postalo aktualno, u gotovo istoj, samo obrnutoj situaciji, ali više od pola stoljeća poslije. Stoga je »Zavoleti Švabicu u sebi« svojevrsna poetska šifra u kojoj se prožimaju pitanja kolektivnih krivnji iz prošlosti i sadašnjosti odnosa pojedinca prema pojmu, podrijetlu i činu krivnje.

- ... Godine 1946. upoznala sam se sa svojim suprugom. Njegovi su branili da se oženi Švabicom, a moji su kazali: »Nećeš se, valjda, udati za Srbina?« Medjutim, to nije ljubav kao sada. To je bila takva ljubav, ljubav za egzistenciju, ljubav koja ti je bila potrebna da preživiš, da te neko štiti...
(priča Terezije Simić)

- ... A to je bilo tri godine pošto su Švabe bile u logoru. Bilo je tu raznoraznih logora. Kažem (jednoj Švabici): »Vi ste bili u logoru?« »Jesam«. »A gde?« »U Gakovu«. Kažem da sam čula da je moja tetka u Gakovu, zove se Elizabeta. I kažem: »Nije imala nogu«. »Znam je. Umrla je. Znam da je umrla. Pojele su je vaške«. (priča Lj. S.)

Riječi autorica: »Jedan rat je završen kad pobjednik uzme svoj deo krivice«, jedini je ispravi putokaz i mogućnost da se najsuroviji dio historije prestane ponavljati.

Vesna Weis

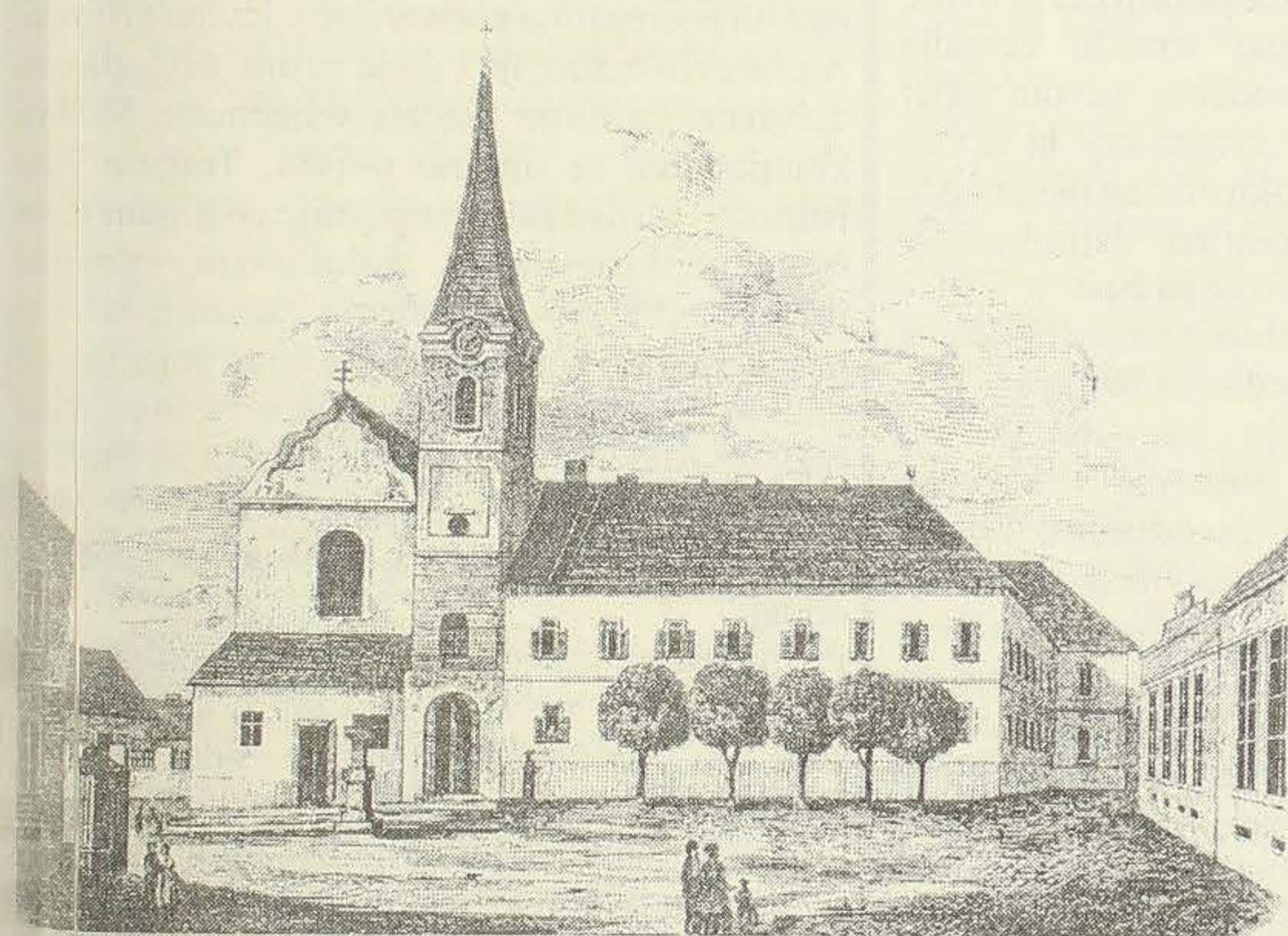
Pčeci formiranja trgova

Prvi ili najstariji gradski trg (I)

Nazvao bih ga mitskim i tajnovitim u kontinuitetu svog stalnog preoblikovanja od funkcije pa do stalnog menjanja svog izgleda do naših dana, a unazad najmanje proteklih pet vekova. Da se on, eto zove Trg cara Jovana Nenada Crnog.

S obzirom da je nesporna istorijska činjenica da današnji franjevački samostan, kasnije dograđivan i proširivan kao i sama "Stra crkva" (posvećena Sv. Mihovilu jednako štovanom od istone i zapadne Crkve "kao vojskovođi nebeske vojske", protiv polnjenih anđela...) zapravo nastala na ostacima razorene CITADELE! Ovaj prostor mogli bismo nazvati **pra-urbe** najstarijeg grada. Iz tog razloga decenijama, pa i više, predmet je raznih teorija o samom istorijskom jezgru, dobu njegovog nastanka i razvoja grada. Bio je to izazov za sve istraživače i njihove preisivače, raznorazne osnovane i neosnovane teorije o CITADELI grada Subotice i njegovom prajezgru neovisno da li su bili istoričari, istoričari umetnosti, urbani geografi, književnici pa i arhitekti, među kojima je i potpisani kazivač.

U novu, kako su decenije i vekovi prolazili, sam prostor se menjao i preuređivao. Ovim intervencijama neretko su svesno i arheološki nalazi zatrpavani bez prethodnog istraživanja i utvrđivanja

Izgled trga krajem prve polovine XIX veka

vrednosti i starosti samog arheološkog lokaliteta kako se ne bi usprila gradnja nekih objekata koji su oblikovali izgled današnjeg Trga, a koji je od mnogobrojnih teorija, mahom romantičarskih, naravno stvarane nove teorije sa novim otkrićem izvornih pisanih dokumenata.

U svakom slučaju, mahom za sve teoretičare urbanog jezgra grada bilo je polazište njegov prvi opis koji je sačinio turski putpisac Evla Čelebija sa kraja XVI veka iz kojeg se navodi samo citat koji se odnosi na opis grada: "Sama tvrđava nalazi se u sredini proranog polja. Na zapadnoj strani grada (što bi mogla biti samo Jaspara! op. a.) u kome se love raznorazne ukusne ribe. Citadela ovog grada nalazi se na obali tog jezera (kojeg? op. a.). To je visoka mala tvrđava sagrađena od tvrdog materijala, kao da ju je gradio Šećer. U toj citadeli ima oko četrdeset vojničkih kuća i jedna džamija. Vanjska varoš je dobro naseljena i obezbeđena podzidom (? op. a.). U njoj se nalazi ukupno stočetrdeset dobrih kuća koje su pokrivene trskom i rogozom. Tu ima mnogo vinograda i bašta...").

Izgled trga već uredenog krajem XIX veka

Postavlja se pitanje koliko je ovaj podatak pouzdan, kako po orijentaciji sveta (istok-zapad), s obzirom na dva veka kasnije preciznu kartu već razvijene prostorno-gradske teritorije i **nepromenjen** prirodni oblik gradskih bara, a prema karti K. L. Kovača iz 1778. u odnosu na položaj same CITADELE uz obalu jezera uz koje se nije mogla nalaziti zbog geomorfoloških karakteristika terena. To jezero bi moglo biti samo Rogina bara, ali onda je CITADELA bila na zapadnoj strani jezera, a grad se (suprotno od tvrdnji Evlije Čelebije) prostirao istočno, što je potpuno neosnovano i odgovara onda prostoru današnjeg "Kertvaroša" (?). Dakle, tu već počinju dileme ili lošeg prevoda ili mitologeme... A o broju kuća krajem XVI veka kada je E. Čelebija ovo zapisao dalo bi se polemisati. U tom smislu svakako nije bez posebnog značaja nepomenuti detalj gradskog jezgra sa karte na kojoj je prikazan i grad iz 1747., gde se jasno vide dva opkopa šanca oko same tvrđave, koji su obnovljeni po naredbi iz Segedina iz 1715., o čemu beleži i I. Ivanji, ali samo kao istoričar (svakako dajući i on svoju spornu teoriju, po autoru teksta).

Naime, tri osnovna preduslova za utemeljenje naselja put CITADELE su **prisustvo vode, geomorfološke karakteristike terena i pedološki sastav tla**. Upravo ovaj mitski trg, urbano prajezgro ispunjava sve te preduslove. U prošlosti, pa i danas, u odnosu na sve kasnije nadolazeće vekovne intervencije u preuređenju grada kota nadmorske visine od 114,5 m je kota terena bivše CITADELE, na platou i današnje franjevačke crkve. Naoko ravne površine oko nje i pored svih kasnijih intervencija, kanalizacijom otvorenih vodotoka, isušivanjem bara i nasipanjem ostalih depresija još uvek su i sada prema postojećim podacima niže za oko tri metra, tj. na prosečno 111,5 m. Za neverovati ovako čitajući, ali pažljivo šetajući da se to uočiti!

Tokom XIX veka trg se preuređivao i oblikovao izgradnjom objekata primerene perifernom baroku, a ponajviše klasicizmu.

(nastaviće se) Mr Antun Rudinski

Vicai Optika

- kompjuterski pregled očiju uz prisustvo stručnog lica
- nabavka svih vrsta stakala
- prodaja kontaktnih sočiva i tečnosti za održavanje

• PLACANJE U 2 RATE •
• VELIKI IZBOR SUNCANIH MASKI •
SUBOTICA, Vladimira Nazora 8. Tel.: 024/21-100
Radno vreme: 8-12 i 17-19 h

Prisustvo SAD-a u Evropi

Jedan od glavnih činilaca NATO-a, vidjeli smo, je i SAD kako na ekonomskom tako i na vojno-političkom planu. No, za mnoge ljude iz naše okoline je upitno prisustvo Amerike na tlu Europe.

Pitanje prisustva ali i pitanje prava na prisustvo, te miješanje u politiku koju bi trebale voditi europske zemlje.

Pa, pogledajmo taj problem iz kuta političko-vojnog establišmentazaduženog za strateške interese Amerike...

Da bismo objasnili i opravdali ovu dilemu moramo se vratiti u povijest.

Preduvjeti prisustva

Dakle, poslije pat pozicije između zaraćenih strana nastale sredinom I. svjetskog rata u Americi je konačno prevladalo mišljenje (nakon ogromne kampanje u javnim medijima i američkom Senatu) da Amerika **treba** intervenirati na tlu Europe, a protivu sila osovine - naime javnost je bila protivu intervencije na tlu „Starog kontinenta“.

Da se podsjetimo na jedan povijesni događaj koji će baciti drukčije svjetlo na raspoloženje javnosti koja je snažno zagovarala neutralnost Amerike u prvim godinama I. svjetskog rata, smatrajući da je rat u Europi stvar Europe:

kad se u američkom Senatu po završetku Građanskog rata donosila odluka o predlogu službenog jezika kojim će se služiti građani Amerike prevagu je dobio engleski u odnosu na njemački jezik i to samo s jednim glasom više...

Slučajnost ili ne tek ta je odluka imala dalekosežne posljedice na događaje koji će se zbiti u narednim stoljećima (zamislimo sudbinu Europe da je govorni jezik Amerike postao njemački). Međutim, njemački je lobi i dalje imao jak utjecaj iza zavjese na politiku zemlje u vidu interesa velikih industrijalaca, a sama javnost nije zaboravila negativnu ulogu britanske krune kao kolonijalnog okupatora u ranoj povijesti SAD.

Ulaskom američkih trupa na tlo Europe rat je ubrzo priveden kraju, te je versajskim ugovorom onemogućeno Njemačkoj i njezinim saveznicima da imaju vojne snage većeg sastava. Amerika se povukla sa scene, ostavljajući države i državnice Europe da same zaliječe rane.

Međutim, od Europe, sastavljene od država koje su povijesni naprijatelji, nije se moglo očekivati da će moći odoljeti neočekivano agresivnoj pojavi komunizma, a kasnije i fašizma. Tako se i moglo dogoditi da Velika Britanija, koja je bila garant sigurnosti, po versajskom ugovoru, Poljskoj te Čehoslovačkoj, ne učini ništa kad je Njemačka napala, te okupirala obje te zemlje.

Francuska se, u to vrijeme, braneći se Margi-not linijom, osjećala sigurnom, a ostale su manje zemlje, koje se nisu pridružile njemačkom Reichu kao saveznice, proglasile neutralnost nadajući se da će izbjeći sudbinu Poljske i Češke.

Nekima to nije uspjelo i pored intenzivnih političkih akrobacija (poput Mađarske, Jugoslavije, te Grčke) iz prostog razloga jer su

imale previše važan geostrateški položaj.

Neki vojni analitičari kažu da je američka obavještajna služba upozorila predsjednika Roosewelta na predstojeći napad na Pearl Harbour, te da je on namjerno dopustio da se Amerika uvuče u rat ne bi li mogao ubijediti Senat da odobri toliko potrebnu pomoć Velikoj Britaniji.

I ponovno su američki vojnici na tlu Europe krvarili za interese same Europe, a američka privreda je intenzivno radila na isporuci opreme kako zapadnim tako i istočnim saveznicima.

Poučena ovim dvostrukim iskustvom povijesti politika SAD suočena sa hladnoratovskim stanjem u, drugi puta u ovom stoljeću razrušenoj Europi, odlučuje da stvari ipak ne prepusti slučaju. Svijet, kugla na kojoj živimo, odjednom je postala mali i 50-tih doživljavamo novi pojam u međudržavnoj politici.

Geostrateška politika

Dvije super sile, nastojeći zauzeti važne oblasti na planeti vojno pomažući male narode, navode ih na međusobne sukobe (Južna Amerika, Vijetnam, bliskoistočni sukobi).

No, Europa je i previše značajan faktor (a samim tim i strateški interes Amerike postoji), te se ovdje nastoji zadržati status quo između zemalja Varšavskog ugovora, predvođenog novom super silom SSSR-om, te NATO saveza koji bi se bez američkog prisustva vrlo teško održao ili se uopće ne bi mogao održati uslijed demokratske nestabilnosti vlada zemalja koje ga čine.

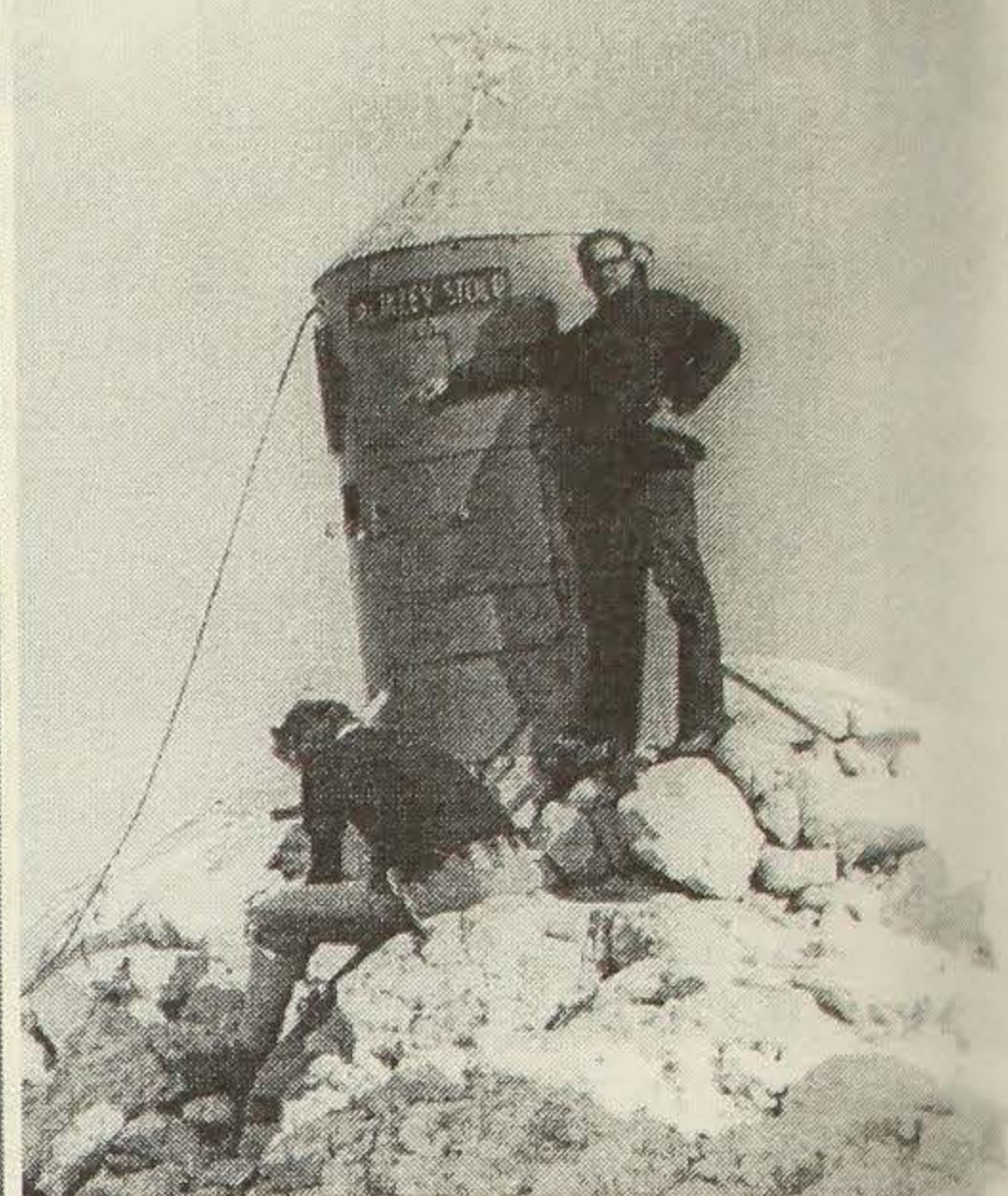
Primjerice, možda je manje bila poznata činjenica krhkost NATO-a i EEZ-a sredinom 70-tih.

Kohezije ovih grupacija zavisile su od desničarskih vlada Velike Britanije i Savezne Republike Njemačke (sredinom 70-tih Britanijom je vladala manjinska vlada s oko 40% glasova, a ispitivanja javnosti su pokazivala da se 60% glasača protivi politici Velike Britanije na Kontinentu dok je u Njemačkoj na jednom od izbora mogla doći na vlast koalicija SPD Williama Brandta i Partije zelenih) čijim padom bi se stavio veliki upitnik na oblik, ako ne i na izvjesnost daljeg sudjelovanja Njemačke u NATO-u.

To bi dovelo do opasne destabilizacije NATO-a, njegovog centralnog regiona posebno, i političkog vakuuma, te slabljenja fizičke moći Saveza. Od takove situacije imale bi koristi samo zemlje Varšavskog ugovora koje, vođene SSSR-om, koji, s druge strane, vladajući čvrstom rukom takovih unutarnjih problema nikad nije niti imao, te nije potrebno isticati da se jedinstvo Varšavskog ugovora i SEV-a održavalo iz straha pred „velikim bratom“.

Jasno je onda da je uloga SAD kao stabilizirajućeg faktora koji je mogao i morao kompezirati eventualne, ovako nastale, vakuume i preventivno djelovati kroz razne vrste pritiska na vlade zemalja članica da se takvo što ne desi... Svjedoci smo uspješnosti takove politike koja je, u konačnici, rezultirala rušenjem Zida. Europa je mogla odahnuti hladni rat je bio završen, bar za izvjesno vrijeme... do neke druge prigode...

Dakle, imamo li MI prava samo tako reći: Yankee, go home? (nastavit će se) Mirko Vidić

Strah od telefona

Vremenom kroz prostor život počinje isčezavati, a da to i ne opaziš. Curi teče, nestaje, topi se. Vrijedna grudva splet živčevlja i ostalih potreština pretvara se u lavinu i ruši sve. A proteklo razdoblje bilo je sušno, neplodno i za duhovne, kulturne i ostale vrijednosti. Moralna komponenta se opasno urušila. Tragalo se za istinom, u sosu laži. Intenzivnije počinjem rad na romanu; kroz njega pokušavam razumjeti društvo, društvo koje nema razumijevanje za mnoge stvari i pojave. Napose ne za pojedinca, za ono malo ostatka kože, koje tko zna iz kojih razloga zovemo ja. Želim se okušati na liniji tko (ili što) je upravo to društvo ili to ja. Nedavno roman je završen pod radnim naslovom „Uzmi-dodaj“.

Poslije onih silnih neukusnih telefonskih poziva pitanjem je li točno da sam umro uvlačim se u sebe do krajnosti. Neukusna šala ili dobronamjerni namjera dobronamjernih? Odlučujem otići do grada, prošetati. Mudra odluka. Odluka mudra, realizacija nikakva. Šetam korzom -- podne je vruće nebo. Vijest se pročula, gledaju me sablažnjivo, ne vjeruju svojim očima, a u taktilnosti im nije stalo. Nevjerne tome. Ulazim u Uredništvo „Žiga“ na Otvorenom sveučilištu. Usput, pokupujem na raznim kioscima svjetlo crvene „Borbe“, što i ne predstavlja neki materijalni izdatak, ali za te novce ima gluposti na pretek. U strogom centru grada uspio sam kupiti osam „Borbi“ istog datuma. Nailazim na Popa, pita je si li živ, otpovrgavam: kao što vidi. Pokazujem mu „Borbe“ osam. Smije se. Što čuješ njima? Održava me „Borba“ i to crvena. Smije se, a što bi drugo?

Odlazim u Uredništvo, neveseo, novaca ništa malo. Male novine, malo novca, mnogo napora napose živaca.

Odlazim doma, idem pod tuš, plašim se telefonskog poziva. Volio bih otići u planine, visoke planine, poput Zaratustre. Tamo je zrak mek, proziran, pitak.

Ipak odlazim u krevet. I to je neko rješenje.

(nastavit će se)

Vojislav Sekula

Nogomet (Uefa) Tenis (Atp tour) Košarka (NBA)

NOGOMET Lig šampiona (Champions League)

U četvrtzavršnicu Lige šampiona za sezonu 2000-2001, nakon izlučnih mečeva drugog dijela po grupama, plasirali su se slijedeće momčadi:

Bayern (Munchen) - Manchester Utd

Real Madrid - Galatasaray (Istanbul)

Valencia - Arsenal (London)

Leeds - Deportivo (La Coruna)

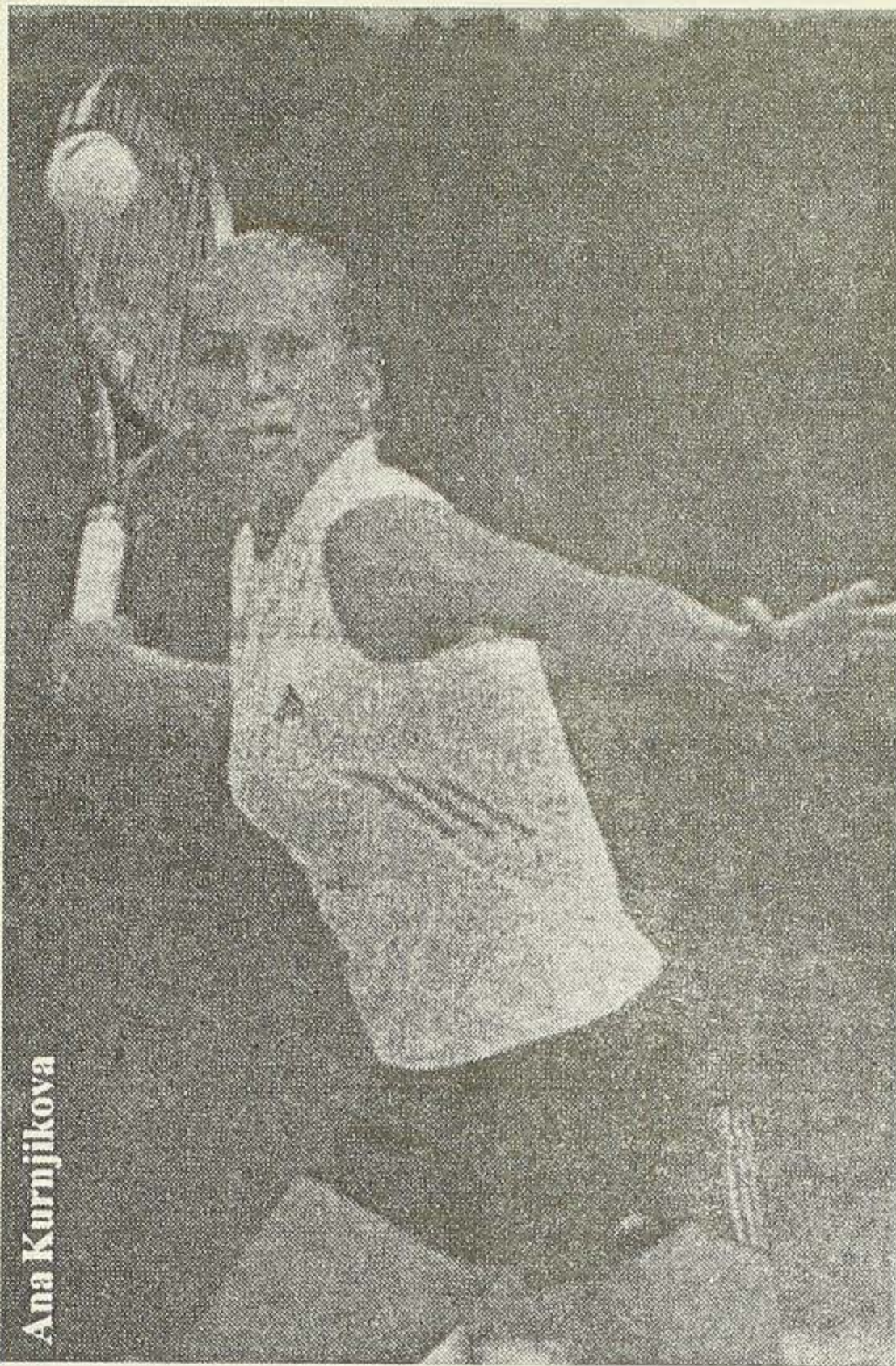
Glavna karakteristika navedenih parova očituje se u apsolutnoj dominaciji španjolskih i engleskih timova koji u završnicu najelitnijeg europskog nogometnog takmičenja ulaze sa po tri predstavnika. Uz prošlogodišnji finalni par Real i Valenciu, plasman aktualnog prvaka španjolske, Deportiva je samo potvrda dominantne uloge španjolskog klupskog nogometa u posljednjih nekoliko godina. S druge strane, renesansa otočkog nogometa koja je započela stvaranjem fenomenalnog Manchester-a, reflektirala je pozitivnim utjecajem na ostala dva engleska predstavnika, Arsenal i Leedsa. Prestala dva učesnika četvrtzavršnice su slavni njemački Bayern i aktualni osvajač kupa Uefa za proteklu sezonu, istanbulski Galatasaray, svaako najprijetnije od svih iznenađenja. U preostojim duelima koji su na programu u prvih sedmici travnja (4-5.04), susret koji će privući svakako najviše pozornosti je svakako njemačko-engleski duel divova, Bayern - Manchester. Malo bolji poznavatelji nogometa odmah će se prisjetiti dramatičnog finala Lige šampiona u kojemu je Manchester uspio preokrijeti rezultat u posljednjih par minuta susreta. Prilika za bavarski revanš ili još jedna potvrda dominacije španjolske i engleske. Osim susreta Real i Galatasaraja, u kojem su Madridani ipak favoriti, u dva sudara englesko-španjolskih momčadi sve je otvoreno...

Kup UEFA

Barcelona - Liverpool

Alaves - Kaiserslautern

Po finale ništa manje vrijednog klupskog takmičenja za trofej Uefe, koje u specifičnoj novoj formuli spaja stari kup Uefe, nekadašnji Kup Kupova, te trećeplasirane momčadi iz prvog kruga Šampionske lige, donosi istovjetnu sliku portretne u najelitnijem razredu. Ponovnu dominaciju španjolskog nogometa, prije svih. Uz Arsenal, jedan od najvećih svjetskih klubova, koji je također igrao prvi krug Šampionske lige, ali "utješio" u Kupu UEFA, nasenzacionalnije iznenađenje predstavlja plasman anonimnog Alavesa, momčadi koja se tek od skora takmiči u prvoj španjolskoj ligi. Čast ostatka Europe u ovom takmičenju brane Liverpool i Kaiserslautern, koji će u direktnim ogledima sa španjolskim pokušati izboriti veliko finale. Folks interesovanja, prije svih će, naravno, biti usmereni na duel divova koji je na programu 6. travnja na Camp Nou u Barceloni. Nekadašnji osvajači Kupa šampiona odlučit će o vjerojatnom konačnom pobjedniku ovog najmasovnijeg klupskog takmičenja u Europi...

TENIS

Svjetski tenis u ovom trenutku ranog proljeća pred nama, polagano izlazi na otvorene terene. Poslije američke ture i hard courtova (tvrde podloge), na red dolazi sezona igre na šljaci (meka podloga) uz očekivanu dominaciju ponajviše španjolskih specijalaca za igru najsporije podloge. No, pogledajmo trenutačnu svjetsku rang listu:

Agassi (USA) 225
Clement (FRA) 154
Grosjean (FRA) 135
Kafelnikov (RUS) 122
Hrbaty (SVK) 119

U vodstvu je i dalje fenomenalni Andre Agassi, karizmatični junak belog športa koji je ponajviše doprineo njegovoj globalnoj popularizaciji. Dobru formu sa početka godine (Australian Open) potvrđuje daljnjim dobrim igrama (finale Indian Wellsa). Na bliskom odstojanju igrača koji u ovom trenutku pretendiraju na prvo mjesto svjetske lestvice izdvajaju se dva mlada Francuza, Clement i Grosjean, koji svoje visoke pozicije mogu zahvaliti uspješnim nastupom na prvom ovogodišnjem Grand Slam turniru u Australiji. Njihov glavni adut je upravo spomenuta sezona šljake na kojoj su stasali u vrhunske igrače. Trenutačno četvrto plasirani, ruski lisac Kafelnikov također je u igri za najviše ovogodišnje domete, ističući se all round igrom na svim podlogama. Ipak, ovaj kratak osvrt na aktualni bilten svjetskog tenisa, ne može se dovršiti bez spomena još jednog, svima dobro znanog imena. Pete Sampras, poslije nekoliko neuspješnih mjeseci polagano se vraća, dokazujući (finale Indian Wellsa) da još uvijek nije posve otpisan iz svjetskog vrha. Upravo dvoboj dvojice kraljeva tenisa u spomenutom finalu nagovještava da ćemo tokom predstojeće sezone uživati u dobrom, vrhunskom tenisu.

KOŠARKA NBA

Takmičenja u najfascinantnijem sportskom nadmetanju na cijelom globusu, čuvenoj NBA, polagano ulazi u završnu fazu igre po skupinama. Borba za prvih osam mjesta na Istoku (Divizije ATLANTIC & CENTRAL), te Zapadu (MIDWEST & PACIFIC), koje vode u doigravanje za šampionsku titulu (PLAY OFF), svakom novom utakmicom sve je izraženija. Igrati u doigravanju nije samo stvar prestiža, u pitanju je i veliki marketinški novac, koji je ipak najvažniji pokretač svih vrhunskih sportova. No, to su opće poznate stvari. Ovogodišnje izdanje 2000-2001 NBA ističe se po jednoj drugoj, do pre koju godinu potpuno nezamislivoj pojavi. Igračima iz Europe. Istina, bilo ih je i prije, sjetimo se pokojnog Dražena Petrovića, koji su igrali posve ravnopravno sa američkim majstorima basketballa, ali ovogodišnja plejada igrača sa starog kontinenta donosi jedan novi standard. Imena poput Novickog, Sabonisa, Divca, Stojakovića, Turkoglua, Tabaka, Bagarića uz još uvek, za korak, ispred (sa tri šampionske titule) pomalo legendarnog Tonija Kukoča (Atlanta), sve češće se nalaze u startnim petorkama svojih timova, ne predstavljajući time nikakvo iznenađenje. Evropska košarka se višegodišnjom kvalitativnom selekcijom uspjela na odredjeni način pomalo nametnuti dosad neosvojivoj tvrdjavi zvanj NBA.

Trenutačni poredak po divizijama: na dan 19.03.

ISTOK

Atlantic

Philadelphia (1) 48 18
 New York (3) 40 26
 Miami (4) 40 27

Central

Milwaukee (2) 40 25
 Charlotte (5) 39 28
 Toronto (7) 35 31

ZAPAD

Midwest

San Antonio (1) 46 20
 Utah (3) 44 - 20
 Dallas (5) 43 - 23

Pacific

Sacramento (2) 44 - 20
 LA Lakers (4) 44 - 21
 Portland (6) 43 23

Petar Garimed

Potreba za zapadnom pop glazbom

U srijedu, 14. ožujka, u subotičkoj Dvorani sportova gostovao je, poslije dugih dvanaest godina, vjerojatno najpopularniji hrvatski pop sastav “Magazin”. Na svojoj mini jugoslavenskoj turneji, nakon četiri koncerta u beogradskom “Sava centru” i jednoga u Somboru, na koncu je stigao red i na Suboticu. S obzirom da smo mi u biti jedina dijaspora od svih gradova u kojima su gostovali, ovaj nastup splitskog sastava ima dvostruko veću vrijednost. Poslije dugo, dugo vremena mogli smo ponovno uživati uživo u hrvatskoj glazbi.

Unatoč razmjerno, za naše pojmove, skupoj cijeni ulaznica koje su stajale 300 dinara (10 DEM), prema gruboj procjeni koncertu je prisustvovalo negdje između 2.500 i 3.000 vjernih obožavatelja. Od uvodnog takta prve pjesme sve do samog kraja euforično su se pjevali stari i novi hitovi, točno u riječ skupa s izvođačima. I pored svoje fizičke neprisutnosti “Magazin” je tijekom svih ovih godina ipak duboko prisutan na jugoslavenskom medijskom prostoru. Na radijskim postajama odavno, a sve više i na televizijskim, napose nekih beogradskih tv kuća za koje smo se najmanje nadali...

Kasete i kompakt diskovi su zasigurno ponajviše utjecali da se premosti jaz desetljeća, sačuvavši sponu povezanosti sa srodnom glazbom. Najnoviji album “Magazina” “Minus i Plus” poznaju već i djeca nižeg školskog uzrasta, pjevušeći ga često skupa sa svojim roditeljima, fanovima prve generacije. Jer, ne zaboravimo da je splitski sastav svoj prvi veliki hit “Kokolo” izbacio na početku osamdesetih, trajući već cijelo jedno ljudsko punoljetstvo. Stoga uopće

nije bilo čudno vidjeti na samom koncertu dvije, pa i tri generacije kako se prepuštaju užitku slatkih pop emocija. “Magazin”, točnije **Tonči Huljić**, njegov idejni tvorac, je jednostavno kulturni fenomen, iako prečesto osporavan od strane malicioznih kritičara, jer kako drukčije razumjeti činjenicu da djeca pjevaju riječi pjesama koje su nastale davno prije njihova rođenja. “Piši, piši mi”, “Tamara”, “Dva zrna grožđa”, bile su popularne sredinom osamdestih, zadržavajući gotovo istu slušanost na početku trećeg milenija. A godine tu zbilja nisu važne... “Žig” je tim povodom donio kraći razgovor s

Preuzeto sa www.photonino.com

Tončijem Huljićem.

** Kakovi su dojmovi na koncu ove mini jugoslavenske turneje, prve od strane jednog hrvatskog sastava?

-- Izuzetni. Iznad naših očekivanja, nismo znali da su nas ljudi ovdje sačuvali u takvom

sjećanju.

** Kako tumačite ovoliku popularnost vašeg sastava?

-- Mislim da je na području Jugoslavije jedna izrazita potreba za zapadnom pop glazbom konkretno i segmentom kojim se ja bavim “Magazinom” i ostalim izvođačima iz naših diskografske kuće. Koliko čujem na radiju manje-više ide hrvatska glazba...

** Mnogo se u posljednje vrijeme govori o reguliranju autorskih prava. Ima li šta novoga na tom pitanju?

-- Nema tu još autorskih prava, situacija je još uvijek nesređena. Ali ima dosta nagovještaja da bi se to u skoroj budućnosti moglo riješiti.

** Jedno pitanje izvan “Magazina”. Na izboru za hrvatsku Eurosong pjesmu (Dora 2001) pobijedila je Vanna s pjesmom “Strune ljubavi”. Vašom pjesmom. Kakove su Vam prognoze?

-- Ovo je moj treći nastup na Eurosongu. Bili smo šesti, četvrti, a sada... Sve ovisi o Europi. Ukoliko oni ocijene da bi hrvatska mogla uspješno organizirati sljedeći izbor, mogli nas i pustiti da pobijedimo.

** Ovdje je malo poznato da Vi stojite i u sastavu “Bond”, koji je imao svoju svjetsku promociju na izboru za miss Svijeta. Sastava koji je sve popularniji... (“Bond” čine četiri atraktivne cure koje sviraju violine)

-- One su sada u Americi, gdje upravo promoviraju ploču koja je izašla. U Europi smo već postigli odličan uspjeh, velike naklade za tu vrstu glazbe (u pitanju je suvremena obrada klasične glazbe u pop zvuku).

** Za kraj, možemo li u skorije vrijeme očekivati od Tončija Huljića neki mjuzikl ili čak hrvatsku pop operu?

-- Možda, kada ostarim...

Petar Garimed

Iz sportske prošlosti Subotice

1893.

Sačuvani dokumenti ukazuju da je posebni odbor Sportkog društva “Achilles” 16. rujna 1893. održao na Paliću sjednicu na kojoj je odlučeno da će se proslava desetgodišnjeg rada Društva održati u siječnju i veljači 1894. natjecanjem u klizanju, a u jedrenju i atletici u svibnju. Na ovoj sjednici nazočni su jednoglasno prihvatili i nesvakidašnji prijedlog člana Odbora Balida Szabóa, koji je uložio 100 forinti za izgradnju čitaonice i sportske biblioteke. Za bibliotekara je izabran Gyula Schmit. Čitaonica je otvorena za javnost prigodom proslave jubileja. Predstavnici biblioteke su odmah počeli skupljati sve tiskane publikacije u vezi sa sportom. Zamolili su i klubovi da pošalju sav materijal i sve podatke o sportu kako bi se pripremila spomen-knjiga o sportskom društvu “Achilles”.

Rođen je Remija Marcikić, zvan Kapetan, lijeva spojka “Bačke”, reprezentacije Subotičkog nogometnog podsaveza i državne reprezentacije.

Omladinac “Bačke” postaje potkraj 1908. i njegov talent brzo je došao do izražaja, pa je već sljedeće godine postao standardni prvotimac. Krasile su ga osobine rasnog nogometaša. Uz njegovu zanimljivu nogometnu karijeru, govori i pomalo, za to vrijeme, netipičan podatak o velikom broju odigranih utakmica i danih golova. Evidentirano je 565 utakmica, kao i onaj drugi, 538 datih golova. U povijesti “Bačke”, a i u povijesti jugoslavenskog nogometa između dva svjetska rata, valja ga pamtiti i po također nevjerojatnom podatku da je na jednoj utakmici 1912. -- i to protiv “Somborskog sportskog udruženja” -- postigao ni manje ni više nego 10 golova! “Bačka” je pobijedila s 21:0, a 1919. u prijateljskom susretu s beogradskim BSK-om u Subotici postigao je svih 6 golova za svoju momčad. Rezultat je bio 6:3 za “Bačku”.

Remija Marcikić darovao je “Bačkoj” čak 20 godina plodonosne nogometne karijere. Oprostio se od aktivnog igranja i “Bačkinog” dresa na prigodan način 1926. prigodom obilježavanja 25. obljetnice kluba.

Za svoje dugogodišnje igranje u “Bačkoj” i u raznim reprezentativnim

selekcijama, kao i za sportski rad Kapetan je dobitnik mnogih priznanja. Umro je 1941., tiho kao što je i živio.

1894.

Béla Vermes, član Sportkog društva “Achilles”, prema nekim izvorima prisustvovao je Međunarodnom sportskom kongresu u Parizu na kojem 23. lipnja utemeljen Međunarodni olimpijski komitet na prijedlog barona Pierrea de Coubertina kao međunarodna organizacija kojoj je dužno rukovoditi olimpijskim pokretom, biti tumač sportske etike, svake četvrt godine osigurati održavanje olimpijskih igara, podsticati međunarodna natjecanja amatera i usmjeravati njihovu sportsku djelatnost.

Kolovoza, 22., utemeljeno je “Subotičko sportsko društvo” (Szabadl Sport Egylet). Namjera mu je bila popularizirati i organizirati sve oblijeke tjelesne kulture. Za razliku od popularnih priredaba Subotičkog sportskog društva “Achilles”, organiziranih na Paliću, pozornost rukovoditelja novog društva usmjerena je na zadovoljavanja zahtjeva i potreba građana i učenika u samom gradu.

Podizanjem novih i razvijanjem postojećih objekata “Subotičko sportsko društvo” učinilo je gradski park, danas “Dudova šuma”, još privlačnijim. Nisu izostali ni rezultati. U godini prve Olimpijade (1896.) Društvo imalo je već oko 400 članova.

Za prvog predsjednika izabran je Josip Pijuković, industrijalac i veleposjednik, a za dva potpredsjednika izabrani su Zsigmond Farkas i predsjednik ugledne Nacionalne kasine i István Vojnich, potomak bogate subotičke obitelji.

Društvo je s velikim elanom startalo i s uspjehom radilo, odgojivši veliki broj vrhunskih sportaša. Radilo je i živjelo sve do 1944. kada je uspostavom nove vlasti, prestalo postojati.

Ante Zomborčević

Jeptin ogriv

(II. dio)

Naši preci su naučeni da tako žive da je ništa za odbacivanje, ako se to može izumno izhasnirat, sve do posljednje rone. Za tako svaćanje i način života ostavili su nam brezbroj primera, većinu od njih smo upoznali i naučili u ondašnjoj salašskoj školi života. A, šta se jedared u životu dobro nauči to se do kraja života ne može zaboravit. Od tog vremena do danas živimo takim svaćanjem iako u tušta čemu nismo nužan da šporujem, u meni je ostalo duboko usađeno kontanje zašto što god odbaciti ako se može izhasnirat, a i zašto zašto dati novce ako to nije nužno. Uistinu zašto?

U tom kontanju nek nam za primer razumnog života bude sakupljanje i hasniranje jeptinog ogriva, kojeg salašari imaju besplatno. U tom hasniranju med najvanniji ogriv spadaju

Ogrizine

Kadgašnji zemljoradnici su itekako poštili plodoređ odranjivanja usiva, kod njih se nije moglo ni zamisliti da će kogod u strniku posijati žito, u kuruzište posaditi kuruz, a kamol da na cijeloj zemlji posije kuruzito il posadi samo kuruze. Tog se vremena nisu pridržavali lančoši, osobito oni najsišiji.

U plodoređu svake su godine na približno jednako polovici zemlje, sadili kuruze, osnovu ranu brojnom josagu. Najvažniji «kuruzioizvod» kuruzna, koju su salašaradnici većinom usitne i zaoru, a jedno s ljuskur, a čutke još kojekako hasniraju za loženje, osim u slučaju kad kuruz oberu kombajom koji čutke izmrvi i rastise po njivi.

Kadga su kuruze obrali ručno, većinom su čelja klipove ogulili na stabaljici, dok su salašaradnici najčešće klipove pokidali sa stabljike i od ljuskure ji ogulili kod čardaa. I sridnje i veće gazde su po nekoliko kola kuruz obrali u ljuskuri, osobito ispod kola i su kuruzi najklipatiji, na salašu ji ogulili i s lipčom, unutrašnjom, ljuskur napunili postelje za krevete. Od ljuskure su nam daci pravile sigračke, bebe i sl. Ljuskura je dobar «zaptivač», s njom su obložili vran i zaglavili ga u bure, obložili začep na alovu za napajanje josaga i za drugislične prilike kad se što god začepi da se ne izločka. Kočijaši su u svećanim prilikama paradešima grivu nacifrali u vigaovima, a reduše su više navlašeni istom ljuskure svezale na otvor čupa, misto zakloca, kad su u njima kuvali ranu u peći itd. Za take potrebe u salašu su priko cile

godine sačuvali malo lipe ljuskure.

Naši stari su najčešće sadili kuruz «vukovarski zuban» koji je naraso sa stabaljicom dobrim priko dva metra s dugačkim i širokim listovima. Kuruze se počeli brati je nesazrile, s oko trideset postotaka vlage, pa se i stabaljica blizo korena često zelenila sa zelenim listovima. Kuruze su brali na pripelice i koliko su za dana obrali toliko su kuruzne uveče, noćom il rano ujutru sičivom posikli, povezali u snopove i sadili uspravno po dvadesetak snopova u klupe. Najpre su s njive kupili s

rpa obrane kuruze, uvukli ji do čardaka, a klupe kuruzne su privukli na strniku, očistili njivu da čim prija počmu orat pod žito.

U obiteljima s dosta čeljadi dok su jedni klupe kuruzne uvozili u guvno i sadili u badnjove, drugi se orali kuruzište, njivu su spremali za sijanje žita. Kod veći gazda koji su imali na stotine lanaca zemlje, imali su kuruzne za stotinjak i više badnjova, nisu dospili da uvezu svu kuruznu u guvno, sadili su je u klupe na kuruzištu, u jednom redu i na gusto da zauzmu što manje mista. Tamo sadivenu kuruznu su najpre trošili za ranu josagu i kako njim je vreme dopuštalo uvezli su je i sadili u badnjove. «Kajišove» kuruzišta, di su bile klupe sadivenene, uzorali su s prolića i na tom mistu posijali ječam il zob, pa je cila površina zemlje izhasnirana za strna žita.

Kuruznu su dili u badnjove tako da su snopove najpre sadili u klupu, a ko nje polegnuto slagali snopove u krug i u vis do oko dva metra. Od te visine prema gori

snopove su uzrpavali i složili skoro usprsto u visinu oko dva metra. Svi snopovi kuruzne su bili sadiveni s vlatom unutra, tako da je u badnju kisnio sami mali dio lišća iz donjeg dila snopa, a jedino su petšest vršni snopova bili s vlatom napolju. Kiša se sklizala niz stabaljike sa spoljašnje strane, tako kuruzna u badnjovima nije zakisnila. Badnjove su dili jedan nuz drugog, da u guvnu zauzmu što manje mista. Kad je bila kišna jesen nisu stigli da uvezu svu kuruznu, pa su je za ranu jasagu donosili iz klupa s njive.

Kuruzna je josagu većinom bila dodatana rana, posli davanja zobu s njom su napunili jasle il žagre, a josag je odrišene snopove polagano «glabo» i dobar dio vremena bio zauzet ilom. Bilo je i takog da su junadima il zasušanim kravama davali samo kuruznu s malim dodatkom rane kojom su ji zobili.

Kad je marva poila listove kuruzne stabaljica je ostala je bresprikorno oglabana, ostale su ogrizine. Prija abrokovanja josaga najpre su očistili jasle od ogrizina koje je čeljade još u jaslama složilo u snop, na jednom il dva mista ga svezao savijenom stabaljicom, snopove izno prid volaricu, a otaleg ji tragačom oturo u guvno i polegnuto, u dva reda, sadijo u kamaru.

Di je u salašu bilo manje čeljadi il koji su bili nemarniji ti su ogrizine izneli u naramku i složili ji polegnuto u kamaru. Ovako složene su se raštrkale i prija neg su jo nosili za loženje proteklo je nepotribnog vremena za slaganje u snop il za naramak. Za loženje su bile daleko podesnije ogrizine svezane u snop, jel je reduša odjedared dvitri stabaljike lakše savila i založila u peć. U peć je odjedared nagurala ogrizina koliko je stalo u ognjište, one su časkom izgorile i onda je na vatru ložila druge ogrizine i tako redom. Dok je ložila u peć reduša je bila kod vatre, da bi je držala pod nadzorom, jel je prid ognjištem peći dosta lako zapaljivog ogriva.

Jednu oveću čeljadsku sobu su po ladnijem vremenu grijali ujutru i uveče, s dva-tri snopa ogrizina. Čak i po najvećoj zimi dosta su bila najviše tri, ritko četiri snopa tog ogriva. S tako malo ogriva je bilo moguće zagrijati i veliku sobu jel su ondašnji zidovi bili od debele nabijanice 60 do 80 centi, s debelom tavanicom od trske odozgor navučene blatom i malim pendžerima, pa toplota nije imala di da pobigne.

U katlanku su ložili izlomljene ogrizine i koje su zgrabljicali u guvnu, oko korlata i sl. Ove ogrizine pogotovu s prolića nisu bacali u korlat, te stabaljike ne bi istrunile i kod tovarjenja đubreta u kola nabodene na vile bi usporavale poso, jel bi ji čovik s vremena na vreme moro skinit s parožaka vila.

Alojzije Stantić

O'pet

No 1 Budući predsjednik LSV-a:

"Veći sam autonomaš od Čanka"

(Republički premijer **Zoran Đinđić** u "Građanskom listu", 14. ožujka)

2. Kud ode pruga nek ide i zavrtanj

"Sve drugo ste već odneli u Beograd"

(Predsjednik Skupštine Vojvodine **Nenad Čanak**, dajući u novosadskoj bolnici "osobni zavrtanj" predsjedniku Vlade Srbije **Zoranu Đinđiću**, 13. ožujka)

3. Vidimo se u...

"Ajd, zdravo"

(Bivši predsjednik Srbije i Jugoslavije, sada predsjednik Socijalističke partije Srbije, građanin **Slobodan Milošević** članovima "narodne straže" dok je bio "u prolazu", "Vreme", 15. ožujka)

4. Kad jaganjci pisnu

"Gledao kako Car umire"

(Naslov u "Glasu javnosti" 21. ožujka u povodu svjedočenja "Muslimana iz Prijedora" u Haagu)

5. Primjer za ugled

"Za pravu partiju kao što je SPS, bez obzira na to da li je na vlasti ili ne, važno je da osluškuje šta narod kaže"

(Tajnik IO OO SPS-a Bačke Palanke **Branislav Živanov** na V. izvanrednoj izbornoj konferenciji, "Nedeljne novine", 11. ožujka)

Bunjevačka narodna pripovitka

Zabilježio i obradio:

Balint Vujkov

Aničić Ilijin kontrakt s Turčinom

Već sam pripovido ko je odud istiro Turce Aničić Ilija. Sad čujte kako se počeo računat š njima. Najviše se bavio marvom, od sniga do sniga ide za njom po atovima, a čeljad se starala sa salašom i zemljom.

Jedared Ilija svratio na salaš a ni ga bilo kod kuće dvi-tri nedilje pa stao na ledini ko panj: njegova čeljad sva pod vedrim nebom, šćućurili se, drću, ne smidu čestito ni plakat.

-- Šta je, zaboga?

-- Turčin nas istiro iz kuće. Kaže: on je Bog pod ovim slimenom.

Bili dan, a Iliji se smrklo prid očima. U radno vrime muškarci na dubretu spavali, ciglju mećali pod glavu da ne bi prispavali zoru, zemlju od rita otimali, a sa' će se tu Turčin usiće?! E, neće dok je Iliji glava na ramenima. Stego čobansku batinu, pa ajd unutra. Turčin ga dočekko ko pravi domaćin:

-- Kako si?

-- Prominio bi se za bolje.

-- Šta se buneš?! Juče si potpisao kontrakt.

Usiće se za astalom, zapovida i zanoveta, a Iliju sve ljutina počela morit kad je vidio kako ovaj njegov kruv siče i još mu se posprndiva. Nije Ilija znao ni na koju stranu je škula, ne da bi znao pisat, pa će Turčinu:

-- A š čime sam ja potpisao taj kontrakt?!

Velike tajne malih majstora kuhinje

Mozak pijanog bumbara

Potrebno: zvrčka za dozivanje bumbara, hvataljka za bumbar, tura piva, skalpel, pinceta, 1 miligram bumbarovog mo, žličica ulja, kriškica češnjačića, listak nezaboravka i kapljica slinav

Priprava: Nakon što ste pozvali i potom uhvatili bumbara, ode obližnju birtiju (Sárga rózsa) i plaćate mu ture pive dok ne osjetite d mortus. Potom ga odvedete doma i stavite na ležaj. Dok je u fazi mrt pijanstva, skalpelom mu nježno razrežete glavu i pincetom iz mozak, pazeći pri tom da mu ne oštetite neku od opni. Potom n glavu stavite hanzaplast i dok još spava, u tavicu (u kojoj ste preth zagrijali žličicu ulja) stavite 1 miligram bumbarovog mo izmiješanog s kriškom češnjačića. Pirajte koji trenutak, a potom mozak stavite listak nezaboravka i kapljicu slinavke. Probudite s gosta i ukusan zajutak za dvoje je gotov.

Pozor: Prilikom dozivanja i hvatanja pažljivo birajte bumbara, jer biti vrlo neugodan u društvu, napose ako se napije. Stoga, bolje Va da u odabiru izgubite i nekoliko dana nego da na Vas naleti nezgo bumbar. Također, prilikom čašćavanja (bumbar je kronično bez le pazite da se Vi prvi ne opijete kako ne bi došlo do obrnutog pro priprave obroka.

Savjet: Bumbar umije biti vrlo neugodan i kada je -- stručno reče ovim krajevima -- másnapos. Stoga, ukoliko vidite da mu "puca gla i da odjednom počne letjeti kao muha bez glave ljubezno ga ponu pripravljenim obrokom. Budite bez brige: neće se ničega sjećati. V tomu -- tako što ste ga opili, izvadili mu muzak i dali kapljicu slina trostruko pridonijeli.

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

e-mail:funero@funero.co.yu

Subotica, Karađorđev put 2

55-44-33 danonočno

Bajmok, JNA 3

762-024 danonočno

Palić, Jo Lajoša 18

u cvjećarnici "Orhideja"

753-759

Horgoš, Borisa Kidriča

792-202

Onaj se samo udario po sabljurini:

-- S ovim perom od čelične guske.

Stari ljudi su pripovidali u to vrime se pisalo guščijim perom.

Ilija vidi šta je dočekko: tu se sabljom divani, sabljom se gaće kroju. Odmor je to čobanska pamet, ima kada i po nedilju dana zрно maka okrećat u gla za minut će smisliti i za crkveni toranj, samo ako triba. I sad se nije du mislio već Turčinu:

-- Što nisi oma tako kazo, pa se ja ne bi zbunio ko zec prid puškom. Sad sam oma sitio, pa još smo se skontračili da ovu noć zajedno provedemo pod ovo strijom, po starim običaju dok ne pribrojiš gredice na tavanici i vidiš šta klapio pod novim slimenom.

Turčinu se straboga dopalo što Ilija zna još za šalu, pa mu da dopuštenje. I ga posio i za astal. Kad su sili za večeru, a Ilija njemu:

-- Da si kršćanin ja bi pomislio, da si Isus.

-- Otkud sad to?!

-- Pa kad si tako milostivan.

Turčinu se dalo na smij:

-- Ilija, ti si baš smišan čovičak.

-- Smišan da, samo ne baš uvik.

Ilija ni u krevetu nije glavu priklonio na uzgljancu već spava na ciglji i pr zore na nogama. Skočio iz kreveta, prodrmo Turčina:

-- Šta si klapio?

-- Lipo doboga! Čilu bogovetnu noć klapim da mi nikad bolje i lipče neće neg u ovim salašu.

-- I neće -- Ilija njemu iznebua zadio bricu, puštio krv.

Turčin samo zinio:

-- Šta je sad to?!

-- Tinta u koju zamačem pero kad potpisivam take kontrake ko što je tvoj.